

Pavel Kabat vertrekt naar instituut in Oostenrijk

Maar een andere topper komt: Nederlands beste plantenonderzoeker Ben Scheres. | **p.4&6** |

Zijn windmolenparken goed voor de natuur?

Ja, omdat er op die plek geen schepen meer varen. | **p.8** |

'Gouden driehoek' is vooral een oude driehoek

Nieuw is Den Haag er nu beleid van maakt. | **p.18** |

RESOURCE [NL]

Voor studenten en medewerkers van Wageningen UR

nr. 2 – 1 september 2011 – 6e jaargang

Wageningers in LSVb, ISO en LKvV

Op de bres

p.12

>> RAOUL + CAMERA

Raoul Vernède, teamleider IT Beheer, Computechnion De Dreijen

'Een mooi plaatje is niet genoeg'

Beeldtaal, daar draait het allemaal om, vindt Raoul Vernède. Een beeld moet een verhaal vertellen. Vernède richt zich op documentaire en portret (www.lesPhotos.nl). De techniek is ondersteunend. 'Het gaat erom hoe je de essentie in beeld brengt zonder stereotiep te worden. Dat is mijn zoektocht.' De foto is een 'zelfportret met iPad'. RK / Foto: Raoul Vernède

>> INHOUD

nr. 2 – 6e jaargang

>> 10

ONVERDOOFD SLACHTEN

Kippen kun je bedwelmen met sterke magneten. Dat kan effectiever dan verdoven met stroom.

>> 24

AID

Tweeduizend eerstejaars leerden hun nieuwe studieplek kennen. In Velp konden ze bijkomen in een hot tub.

>> 26

DUBBELCOLUMN

Marlies Bos versus Jillis Herweijer. 'Ga op kamers, ontdek, maak domme fouten en leer ervan.'

EN VERDER

- 2 Liefdewerk
fotografie
- 4 Nieuws & opinie
- 8 Wetenschap
- 11 Resource.wur.nl
- 12 Landelijk besturen
- 16 Beeld
will do anything to fit in
- 18 Gouden driehoek
- 18 In memoriam WSO
- 22 MI
WSO
- 24 Student
- 29 Puzzel
- 30 Advertenties
- 32 Typical Dutch
safe cycling

TROTS

Toen ik me indertijd meldde aan de Nijmeegse universiteit viel het mij al snel op dat vrijwel iedereen om me heen blank was. Van de negentig biologie-eerstejaars had er welgeteld één jongen een getinte huid. Mijn vwo was een stuk kleurrijker.

Zo anders zou dat zijn als ik in 2011 in Wageningen was gaan studeren. Als ik nu vanaf de redactie naar Forum loop, kom ik zo tien nationaliteiten tegen. Met studenten uit 105 landen is geen enkele instelling zo divers als Wageningen UR. Inmiddels komt een kwart van onze lezers van over de grens. *And still counting.* Resource kan natuurlijk niet achterblijven. Daarom verschijnt dit blad voortaan ook in het Engels. Van de Nederlandse universiteits- en hogeschoolbladen is Resource de eerste met een volledig tweetalig magazine. En daar zijn we best trots op!

Gaby van Caulil

>> Hoogtepunt van WSO lag in 1980: na zes weken bezetting dwingen activisten 'probleemgestuurd onderwijs' af. Lees meer op pagina 20.

TOPONDERZOEKER KOMT NAAR WAGENINGEN

- Ben Scheres neemt onderzoeksgroep mee.
- 'Dit is echt een topper.'

Plantengeneticus Ben Scheres en zijn groep verhuizen van Utrecht naar Wageningen. Per 1 september 2012 wordt hij hoogleraar binnen de Plant Sciences Group. Scheres is een hoogvlieger: hij publiceerde tien keer in *Nature* en haalde zowel een Spinozapremie en een *advanced ERC Grant* binnen.

Mogelijk gaat hij Ton Bisseling opvolgen, de huidige hoogleraar Moleculaire biologie. Scheres is nu nog hoogleraar Moleculaire Genetica aan de universiteit in Utrecht. Hij studeerde en promoveerde in Wageningen.

SPINOZAPREMIE

Met deze transfer haalt de Wageningse universiteit een topspeler binnen. Scheres kan beschouwd worden als Nederlands beste plantenonderzoeker. Hij publiceerde in

Ben Scheres: Nederlands beste plantenonderzoeker.

de wetenschappelijke toptijdschriften *Cell*, *Science* en (tien maal) *Nature* over de ontwikkeling van planten. In de punt van een plantenwortel wordt bepaald welke cel wat gaat doen: Scheres heeft de daarvoor verantwoordelijke stamcellen, plantenhormonen en genen ontrafeld.

Scheres is lid van de KNAW en heeft twee grote persoonsgebonden subsidies binnengehaald: in

2006 ontving hij een NWO-Spinozapremie van anderhalf miljoen euro en in 2008 de Europese *advanced ERC Grant* ter waarde van ruim twee miljoen euro.

AANWINST

Er was geen vacature bij de leerstoelgroep van Ton Bisseling, de universiteit financiert dus de komende jaren twee hoogleraren. Daarvoor wordt geld beschikbaar gesteld uit een fonds voor zogeheten kwaliteitsbeleid. Nog onduidelijk is waarom Scheres naar Wageningen wil, hij is zelf niet bereikbaar. Zijn komst wordt bevestigd door PSG-directeur Ernst van den Ende.

De Wageningse plantenstamcelonderzoeker Dolf Weijers werkt al een paar jaar samen met de groep van Scheres. 'Ik ben erg enthousiast omdat we een vergelijkbaar probleem van verschillende kanten benaderen, en daardoor complementair zijn. Dit is echt een topper, dus een fantastische aanwinst voor Wageningen UR!' **GvC**

FOTO: ASTRID VAN WESEBECK

'FUSIE VAN HALL EN LARENSTEIN OKÉ'

- Minister steunt bestuur VHL.
- 'Aandacht voor personeel.'

Minister Verhagen van EL&I vindt dat de instellingsfusie tussen Van Hall en Larenstein volgens het boekje verloopt. Hij schrijft dat in antwoord op Kamervragen van de PvdA. Die partij wilde weten wat de schaalvergroting zou betekenen voor de onderwijskwaliteit.

Verhagen steunt de wens van het bestuur van de hogeschool 'om het onderwijs goed te laten aansluiten op de behoeften van het bedrijfsleven'.

Aanleiding voor de Kamervragen was de onrust op de hogeschool na het op non-actief stellen van onderwijsdirecteur Hans van Rooijen. De medezeggenschap heeft het vertrouwen in directeur Ellen Marks opgezegd, maar die heeft de steun van bestuursvoorzitter Aalt Dijkhuizen. Verhagen doet over die kwestie geen uitspraken, maar houdt het algemeen:

'Het bestuur en de directie van de Hogeschool Van Hall Larenstein werken aan een organisatorische en kwalitatieve vernieuwing van hun instelling', schrijft Verhagen. 'Ik ben door hen op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen en steun hun wens om het onderwijs goed te laten aansluiten op de behoeften van het bedrijfsleven. Daarbij wordt als uitgangspunt gehanteerd dat de kwaliteit van het onderwijs wordt gewaarborgd. Aan de positie van het personeel wordt eveneens de nodige aandacht besteed.'

WET FUSIETOETS

Eigenlijk is van schaalvergroting geen sprake volgens de minister, omdat de hogescholen al sinds 2003 'als één instelling functioneren'. Per 1 september zijn het voormalige Van Hall Instituut in Leeuwarden en de Hogeschool Larenstein in Velp niet alleen bestuurlijk gefuseerd, maar gaan ze daadwerkelijk verder als één instelling. De medezeggenschap heeft daar mee ingestemd, aldus Verhagen. **HOP/AS**

SLOOP KLOOSTER LARENSTEIN UITGESTELD

Er zit een kink in de kabel voor de sloop van het klooster op landgoed Larenstein in Velp. Het weghalen van de oudbouw is tot nader orde uitgesteld, omdat de benodigde vergunningen nog niet in orde zijn. Vorige week meldde VHL nog dat de vergunning was aangevraagd, dat de sloop was aanbesteed en dat er afspraken waren gemaakt over vervangende nestruimte voor gierzwaluwen en vleermuizen die in de leegstaande oude gebouwen op het terrein huisden. De bijgebouwen maakten deel uit van het klooster en opvoedingsgesticht dat daar tot 1973 gevestigd was. Daarna werden ze verhuurd aan een vmbo-school, maar inmiddels staan ze al anderhalf jaar leeg. **LvdN**

RESOURCE MAGAZINE VERSCHIJNT NU IN TWEE TALEN

- **Eerste blad in hoger onderwijs dat volledig in het Engels verschijnt.**

Voor je ligt het eerste nummer van Resource dat in twee verschillende uitvoeringen is gemaakt: een Nederlandstalige en een Engelstalige. Uit een lezersonderzoek van maart dit jaar en gesprekken met inter-

ationale lezers, bleek een grote voorkeur voor een volledig Engels magazine. Overleg met drukker en uitgever wees uit dat het haalbaar is om Resource magazine in twee talen te drukken.

In 1994 begon Resource' voorganger, het Wageningse Universiteitsblad, met een kader in het blad met korte Engelse samenvattingen. Het jaar daarna kwam er een hele Engelse pagina, dat wer-

den er twee in 2004 en drie in 2008. Sinds 2009 wordt Resource volledig vertaald, met Engelse samenvattingen in het magazine en vertalingen op resource.wur.nl/en.

Vanaf vandaag verschijnt ook het magazine volledig in twee talen. Van de Nederlandse universiteits- en hogeschoolbladen is Resource nu de eerste met een volledig tweetalig magazine. Resource volgt daarmee de internationalise-

ring bij Wageningen UR. Ongeveer een kwart van de studenten en medewerkers komt uit het buitenland en dat aantal neemt gestaag toe. De Wageningse studenten komen uit 105 verschillende landen.

Beide versies komen straks naast elkaar in twee bakken in de onderwijsgebouwen te liggen. Resource wordt ook verspreid via de gebouwen van kenniseenheden en studentenwoningen. **GvC**

kort

>> WIELERONGEVAL

Wageningse wielrenner zwaargewond

Wielrenner Pim de Beer ligt zwaargewond in het ziekenhuis na een valpartij, zondag 28 augustus bij de Ronde van Midden-Nederland. Hij lijkt inmiddels buiten levensgevaar. De Beer, student Internationaal land- en waterbeheer, raakte tijdens de koers van de weg, reed tegen een boom en belandde vervolgens in een sloot. Een traumahelikopter bracht de 24-jarige renner van Jo Piels Cyclingteam naar het UMC Utrecht. Voor zijn leven werd gevreesd. Maandag verbeterde zijn toestand iets. De Beer liep bij zijn val hele trits verwondingen op: een klaplong, een longbloeding, een hersenschudding, hij heeft van alles gebroken – ribben, een schouderblad, en een zijkant van een ruggenwervel – en diverse kneuzingen. Hij zou geen hersenletsel hebben. De Beer combineert al enkele jaren zijn studie met wielrennen. **YdH**

>> ONDERWIJS

Nieuwe master van start

Komende maand starten zo'n vijftig studenten met de Wageningse master Earth and environment. Die vervangt drie masters op het gebied van meteorologie, hydrologie en bodemkunde. De fusiemaster leidt tot extra aanmeldingen, zegt programmadirecteur Gerrit Epema. Dat duidt er volgens hem op dat de opleiding een nieuwe groep potentiële studenten aanboort. De nieuwe opleiding is pittiger geworden. Dat betekent dat hbo-bachelors eerst een schakelprogramma moeten volgen. De fusie heeft er ook toe geleid dat er meer verbanden tussen bodem, water, atmosfeer en biologie worden gelegd in het programma, zegt de programmadirecteur. 'Juist daar ligt de uitdaging op wetenschappelijk gebied en in het beroepenveld.' **AS**

>> ONDERZOEK

Koolstof op het spoor

Wageningen UR wil een prominente rol spelen in de pas opgerichte Nederlandse tak van ICOS, het Integrated Carbon Observation System. Dat zegt Eddy Moors van Alterra. Een hoofdrol daarbij is weggelegd voor Carbon Tracker van Meteorologie en Luchtkwaliteit. In dit modelstelsel worden meetgegevens van de concentraties van broeikasgassen zoals CO₂ vertaald naar uitstoot en opname aan het oppervlak. De gegevens komen in ons land van hoge masten als die in Cabauw en Lutfjewad. **RK**

SCHAMINÉE <<

Eerstejaars

Ze zijn er weer, de eerstejaars studenten. In veel steden verandert tegen het eind van de zomer plotsklaps het straatbeeld. Zo ook in Wageningen. Groepjes jonge mensen fietsten door de binnenstad of vallen onverwacht je kroeg binnen waar je in een hoekje je krant zit te lezen. Ik probeer de mentor te herkennen, maar dat valt niet altijd mee: onder de eerstejaars zijn ook instromers, die al het een en ander achter de rug hebben.

Ieder jaar weer, eind augustus, begin september. Zoals met vlaggetjesdag in het voorjaar de komst wordt gevierd van de Hollandse nieuwe, die binnen de kortste keren overal in het land de viskraampjes overspoelt, zoals in het najaar de Beaujolais primeur plotseling massaal in de schappen van de supermarkten verschijnt. Het is alsof je een forse schep verse steenkool op het openhaardvuur gooit. De kolen voden het vuur en worden er tegelijk langzaam door opgenomen. Om uiteindelijk als sintels een voor een door het rooster te vallen. Niet dat ik afstudeerders met opgebrande sintels wil vergelijken...

Wat zal de nieuwe studie brengen? Ongetwijfeld veel. Als master zul je over een aantal jaren de collegebanken weer verlaten. Vermoedelijk zul je op je studententijd terugkijken als 'de mooiste tijd van je leven'. Maar ook zul je ervan balen wanneer een hertentamen net na de vakantie wordt ingeroosterd, als het collegegeld weer eens wordt verhoogd, je onverwacht op zoek moet naar een nieuwe kamer. En ja, liefdesverdriet, dat zeker ook. Er zullen ochtenden zijn dat je jezelf afvraagt waarom je de avond ervoor toch weer zoveel gedronken hebt. Welkom in Wageningen, nieuwe eerstejaars! **Joop Schaminée**

DEEL ESG TIJDELIJK NAAR EDE

- **Stoelendans op de campus. tijdens verbouwingen**

Tijdens de verbouwing van Atlas, Gaia en Lumen gaat een deel van ESG naar Ede. De Centra Bodem, Geo-Informatiesystemen en Eco-systemen krijgen voor drie maanden onderdak op het Horapark in Ede. Wageningen UR heeft de eerste twee verdiepingen van het gebouw gehuurd. Tot voor kort zat het kenniscentrum natuur van (toen nog) LNV in het nu leegstaande pand. In totaal zijn in Ede 340 werkplekken beschikbaar. Als eerste vertrekt begin oktober het Centrum Bodem uit Atlas. In december volgen CGI (uit Gaia) en CE (Lumen). Het grootste deel van ESG blijft in Wageningen, maar verlaat wel de campus. Het in december leegkomende Zodiac gaat tot maart dienst doen als tijdelijke huisvesting voor het grootste deel (570 werkplekken) van ESG. Alleen Isric en het Centrum Water en Klimaat blijven op de campus. CWK verblijft een half jaar in gebouw 117, de barakken naast het nieuwe Actio waar nu nog het Facilitair Bedrijf in zit. FB verhuist binnenkort naar Actio. Internationale bodem-instituut Isric gaat in december voor drie maanden naar het Wis-selgebouw (de oude vleugel van Actio), waar ook Resource huist. Alle verhuisbewegingen hebben te maken met de komst van het Bestuurscentrum naar de campus. Dat leidt niet alleen tot een nieuwe 'tafelshikking', maar vergt ook een forse interne verbouwing. **Ⓡ RK**

GEZEGD

'ELEKTRONISCHE TREINBORDEN! EDE-WAGENINGEN VERHIPT!'

Tweet van studente Sara de Groot, 27 augustus

PRESTIGIEUZE FUNCTIE VOOR KABAT

- **Wageningen wordt directeur IIASA.**
- **Hoogleraar Aardsysteemkunde blijft actief in Wageningen.**

Pavel Kabat wordt de nieuwe directeur van het International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA). De 53-jarige Kabat begint in februari volgend jaar aan zijn nieuwe baan in het Oostenrijkse Laxenburg.

Kabat is de tweede Nederlander die de eer te beurt valt. De eveneens Wageningse hoogleraar Leen Hordijk ging hem in 2002 voor.

IIASA werd in 1972 ten tijde van de koude oorlog opgericht door de Sovjet Unie en de Verenigde Staten als een wetenschappelijke brug tussen Oost- en West-Europa. Het IIASA doet onderzoek op gebied van klimaatverandering, energie, voedselvoorziening en de Noord-Zuid-problematiek.

WAGENINGSE MODEL

Kabat begon in 1986 als postdoc

Pavel Kabat: 'Samenwerking tussen Wageningen en IIASA verder uitbouwen.'

bij het ICW, een voorloper van Alterra. In 2001 werd hij hoogleraar hydrologie. Sinds eind 2006 is hij leerstoelhouder. Kabat: 'Ik heb een grote groep van tachtig mensen opgebouwd, een combinatie van medewerkers van Alterra en de universiteit, die samen het Wageningse model in de praktijk brengen. Dat wil ik niet zomaar achterlaten. Ik ga dus niet weg. Hier ben

ik groot geworden. Ik heb veel aan Wageningen te danken. Ik denk dat het succes en de bekendheid van het Wageningse model mij in deze belangrijke positie hebben gebracht.'

WATER

In zijn nieuwe functie krijgt Kabat de leiding over zo'n 300 wetenschappers. Kabat gaat bij het IIASA onder meer het nieuwe onderzoeksprogramma water opstarten. Daarbij wil hij de bestaande samenwerking tussen Wageningen en IIASA verder uitbouwen. 'Wij hebben in Wageningen een van de beste groepen in de wereld op dat gebied.

Daarnaast gaat wil de nieuwe directeur het instituut uitbreiden met een aantal nieuwe landen. 'Op dit moment zijn achttien landen lid en zo'n dertig landen aangesloten bij het IIASA-netwerk. 'Ik wil graag de Arabische landen erbij trekken. Te denken valt aan Iran en Saoedi-Arabië. En mijn stoutste droom: Israël.' **Ⓡ RK**

NEW KID ON THE BLOCK

Begin september starten in Wageningen ook tweehonderd studenten van Stoas. Deze hogeschool biedt opleidingen als Paardenhouderij, Agrotechniek, en Natuur & communicatie. In november start Stoas met nieuwbouw op de campus, naast de nieuwbouw van het NIOO. Stoas huist nu tijdelijk in het gebouw van de voormalige hogeschool Dierenoord aan de Churchillweg – met een bijzonder kleurrijk interieur. **Ⓡ GvC**

POORTWACHTER VAN DE WETENSCHAP

Wie? Paul Berentsen
Waar? Wagenings bedrijfseconoom en editor van het wetenschappelijke tijdschrift *Agricultural Systems*
Wat? *Agricultural Systems* haalde dit jaar de hoogste impactfactor van de tijdschriften in de ISI-categorie *Agriculture, Multidisciplinary*

Impactfactor?

'Het onderzoeksplatform ISI berekent elk jaar de impactfactor van wetenschappelijke tijdschriften. Ofwel: hoe vaak citeren onderzoekers uit artikelen in dit tijdschrift? Ik ben chieft editor van *Agricultural Systems*. Dit jaar is onze impactfactor gestegen van 2.1 naar 2.9, waarmee we eerste staan in onze categorie van 55 internationale journals.'

Hoe is dat gelukt?

'We selecteren scherp op kwaliteit,

zo'n 60 procent van de manuscripten komt niet verder dan het bureau van de editor. Omdat we streng selecteren, vinden we goede reviewers bereid de manuscripten te beoordelen. Dat levert vaak uitstekende artikelen op.'

Trots?

'Ja natuurlijk, ik ben er blij mee. Ik denk niet dat het vaak voorkomt dat een Wageningse editor met zijn tijdschrift eerste staat in een ISI-categorie.' **AS**

MEESTE EERSTEJAARS NAAR SSR-W

- **Studentenvereniging SSR-W verwelkomt 175 aspirant-leden**
- **Ook Ceres, KSV, Nji Sri en Unitas tevreden**

SSR-W heeft een record aan nieuwe aanmeldingen. Dankzij de 175 aanmeldingen heeft SSR-W van de drie grootste studentenverenigingen in Wageningen de meeste eerstejaars binnen gehaald. Voorzitter Pien van Zandbrink is ontzettend trots. 'Toen donderdagochtend be-

kend werd gemaakt hoeveel nieuwe leden we hadden, waren we ontzettend blij. Later hoorden we dat we ook nog de grootste groei hadden, toen was de stemming euforisch,' vertelt ze.

De studentenvereniging groeide de afgelopen jaren al behoorlijk. 'De universiteit groeide toen ook, dus wij groeiden mee. Het leuke is dat de universiteit nu nauwelijks is gegroeid, maar wij wel weer flink.' Problemen voorziet de voorzitter niet. 'Ons gebouw is groot genoeg, dat vangen we wel op.'

HOOGSTE AANTAL

Ook Ceres heeft niets te klagen over het aantal aanmeldingen voor de Verenigings Introductie Tijd (VIT). Volgens een corpslid hebben er zich 171 potentiële corpsleden ingeschreven. Bij KSV Franciscus meldden zich daarvoor 138 nieuwe studenten aan. 'Allemaal hartstikke enthousiaste mensen,' aldus een lid van de sociëteitscommissie. 'Wij gaan liever voor kwaliteit dan voor kwantiteit, dus we zijn heel blij dat we deze AID-lopers hebben weten te strikken.'

Nji-Sri meldt 44 nieuwe inschrijvingen te hebben gehad. Dat is het hoogste aantal sinds de vereniging in 2006 vanuit Deventer naar Wageningen verhuisde. Unitas telde een stuk of 48 aanmeldingen, vertelt een tevreden VIT-commissielid. 'Precies wat we hadden ingeschat.'

Alle cijfers zijn nog onder voorbehoud. Pas na de VIT wordt duidelijk hoeveel studenten werkelijk lid zijn geworden bij de studentenverenigingen. **LvdN**

PARTYCRASHER UIT DE KLEREN

Hij is geen eerstejaars en geen mentor en had dus eigenlijk niets te zoeken op de introductie, maar hij zorgde wel voor de nodig ophef. Tijdens de groepsfoto van de AID 2011 kwam hij in zijn nakie het veld op rennen. Hilari- teit. Leuk. Een dag later verstoorde de (achterste) rugbyer echter de biercan- tus, het corporaal getinte drankfeest van de AID. Hij gooide om half elf een grote emmer water over de geluidsinstallatie. Einde feest. Het AID-bestuur: 'We hebben een mail van hem gehad met heel veel spijt. En anders denk ik dat de rekening daar wel voor zorgt.' **GvC**

MCDONALD'S IN ZEE

De natuur vaart wel bij windmolens op zee. Onder meer doordat ze de biodiversiteit vergroten. Dat concludeert professor Han Lindeboom na drie jaar studie aan het pilotpark bij Egmond aan Zee. Maar waar is dat op gebaseerd?

Op de fundering van de windmolens zijn tientallen soorten aange troffen. Dat noemt u vergroting van de biodiversiteit. Krijg je niet hetzelfde als je basaltblokken dumpst?

'Dat klopt. Maar dit is niet het enige. Als je een gebied met rust laat, en er dus geen visserij meer plaatsvindt, dan stijgt de biodiversiteit. Dat is een bekend gegeven. Dat verwachten we hier ook. Maar we moeten het nog wel aantonen. Het onderzoek loopt nog.'

Is die grotere biodiversiteit wel natuurlijk?

'Op kaarten uit de negentiende eeuw was op deze plek een moorlog: een grof veengebied. Toen staken bomen boven de bodem uit, waar ook van alles op groeide. Nu creëren we zoiets zelf. Dat is onnatuurlijk, maar wel verrijkend. Bovendien: er liggen al veel stenen en scheepswrakken in de Noordzee.'

De verwachting was dat het park beschutting zou bieden aan vissen en zeezoogdieren. Dat valt vooralsnog tegen?

'Voor bruinvissen is het effect aangetoond, voor zeehonden niet. Het park ligt in een zeehondenluw gebied, ver van de rustplekken af. Tong blijkt niks met windmolens te hebben. Maar voor kabeljauw is het park zeker een soort refugium. Rond de palen zit veel vis.'

Maken windmolens niet gewoon te veel lawaai voor vissen en zoogdieren?

'Nee. Ik

Prof. Han Lindeboom

FOTO: H. VERLAAT

Windmolenpark voor dieren een 'oase van rust'.

ben er redelijk van overtuigd dat er veel meer ander geluid is onder water. Op dit moment vinden metingen plaats. Daaruit blijkt dat je van alles hoort onder water. Harde knallen van de marine die oude munitie opblaast, zandsuppletie op de kust, scheepvaart, vissersboten. Het zal mij niet verbazen dat windmolenparken een oase van rust blijken te zijn, domweg omdat het eromheen zo druk is.'

Dus niet de aanwezigheid van windmolens, maar de afwezigheid van visserij is goed voor de natuur?

'Ja. Begrijp me goed, het is prima dat er visserij is, maar niet overall. Volgens Nobelprijswinnaar Paul Crutzen leven wij in het Antropoceen. De mens beïnvloedt alles, maar is ook in staat om dingen bij te sturen.

Wij hebben een windmolenpark gecreëerd in een heel druk stukje antropocene zee. Het park is voor vissen en zoogdieren een soort McDonald's in zee.'

Bij de bouw van windmolens wordt veel lawaai gemaakt. Is dat niet funest?

'De palen bij Egmond zijn met grote klappen in de grond geheid. Bruinvissen binnen een straal van een kilometer kunnen daar dood aan gaan. De oplossing is dus: minder geluid maken. De technieken zijn er. Je kunt bijvoorbeeld boren of werken met bellengordijnen die het geluid dempen. Dat geluid is te mitigeren, als je er een paar centen in investeert.'

Draaiende wieken slaan vogels uit de lucht. Zijn daar gegevens over?

'Het is technisch moeilijk om dat goed in kaart te brengen. Modelberekeningen geven aan dat een molen op deze plek in zee gemiddeld zestien slachtoffers per jaar maakt. Dat is de helft minder dan een molen op land. Het park

bij Egmond ligt –toevallig en tot onze verrassing– voor vogels op een heel gunstige plek. Te ver in zee voor landvogels en te dicht bij land voor zeevogels. Nederland heeft evenwel besloten om nieuwe parken buiten de twaalfmijlszone te plaatsen. Voor zeevogels is dat jammer.' **Roelof Kleis**

ENVIRONMENTAL RESEARCH LETTERS

Sinds 2007 draait voor de kust van Egmond aan Zee een windmolenpark. Op veertig vierkante kilometer staan 36 molens met een totale capaciteit van 108 MW. In en rondom het park is alle scheepvaart verboden. Imares, NIOZ en Bureau Waardenburg bestuderen al jaren de ecologische effecten van de molens. Project-coördinator professor Han Lindeboom (Imares, Texel) zette in Environmental Research Letters (nr 6, 2001) de resultaten op een rij.

CAMERA BEGLUURT MOSSELS

- **Eerste van drie palen Imares.**
- **Eetgedrag vogels onder de loep.**

Het leven op en rond mosselbanken bestuderen is lastig. De banken zijn moeilijk bereikbaar. Maar kijken kan wel. Met behulp van een drietal camera's gaat Imares Texel, samen met onder meer het NIOZ, SOVON en de vereniging Kust & Zee, dat vanaf deze week doen. Op 31 augustus werd de eerste camerapaal geplaatst.

Dat gebeurde voor de noordoostelijke kust van Texel, ter hoogte van Cocksdoorp. Hier ligt een van de mosselbanken van het herstelproject Mosselwad. Op de tien meter hoge paal is een geavanceerd videosysteem gemonteerd waarmee onderzoekers het klokje rond kunnen kijken naar zandplaten en mosselbanken op de Waddenzee. Een tweede paal wordt naar verwachting eind dit jaar geplaatst op Brakzand, een mosselbank ten zuiden van Schiermonnikoog. Een derde paal volgt komend jaar op een nog aan te leggen mosselbank in het westelijk deel van de Waddenzee.

NACHTOPNAMEN

De camera registreert bij laag water het foeragegedrag van vogels en de vorm en

patronen van de mosselbank. Bij hoog water wordt de stroming van het water over de banken bestudeerd. De camera heeft infra-rood aan boord, zodat ook 's nachts opnamen mogelijk zijn. De paal is vanaf de wal bestuurbaar. De eerste beelden komen nu binnen. Een selectie daarvan is binnenkort via www.mosselwad.nl te zien.

Mosselwad is een project van het Waddenfonds. Doel is het herstel van mosselbanken in de Waddenzee te be-

Bij hoog water wordt de stroming van het water over de banken bestudeerd. De paal is vanaf de wal bestuurbaar

vorderen. Dat gebeurt door nieuwe mosselbanken aan te leggen en de ontwikkeling daarvan in kaart te brengen. De resultaten van het lopende onderzoek moeten leiden tot het Handboek herstel en beheer mosselbanken.

De mosselcamera is niet de eerste camera waarmee Imares het leven op het wad bestudeert. Sinds januari vorig jaar staat op het Balgzand voor de kust van Den Helder een camerapaal die het foeragegedrag van vogels op het wad vastlegt. **RK**

FOTO: HERSTELPROJECT MOSSELWAD

Beeld van de mosselcamera.

VISIE <<

Dierproeven landelijk beoordelen?

De Dierenbescherming pleit voor een landelijke ethische commissie, met daarin dierenbeschermingsorganisaties, die aanvragen voor dierproeven beoordelen. Goed idee?

'De Dierenbescherming sluit met dit pleidooi aan bij een nieuwe Europese richtlijn en de evaluatie van de 25 jaar oude Wet op de Dierproeven', zegt Elsbeth Stassen, hoogleraar Dier en Samenleving bij Wageningen Universiteit. Ze is voorzitter van de dierexperimentencommissie (dec) van ID-Lelystad. 'Er moet een landelijke ethische commissie komen. Maar het is onverstandig om de ruim twintig dierexperimentencommissies bij de universiteiten en onderzoeksinstituten dan maar op te heffen. Wij beoordelen nu of het gebruik van proefdieren voor een bepaald onderzoeksdoel moreel aanvaardbaar is. Verder beoordelen we de drie V's: vervanging, vermindering en verfijning van gebruik van proefdieren. Bij een aanzienlijk deel van de aanvragen vragen wij om verduidelijking van het doel en om aanpassing van de experimenten, zodat het onderzoek minder belastend is voor proefdieren. Jaarlijks beoordelen we zo enkele honderden dierproeven.

Landelijk gaat het om enkele duizenden dierproeven. Dat kan één landelijke ethische commissie niet allemaal behappen. Zo'n landelijke commissie zou alleen op programmaniveau kunnen beoordelen. Wij kijken juist heel gedetailleerd, op het niveau van de experimenten. Dat is goed voor de kwaliteit. Elke dierexperimentencommissie bevat nu experts met relevante kennis over medisch of dierkundig onderzoek. Daardoor kunnen we gericht beoordelen of het proefdiergebruik kan worden vermindert, vervangen of verfijnd. Zo'n landelijke commissie zal moeten toetsen op een hoog abstractieniveau, zodat veel meer papierwerk ontstaat voor de onderzoekers, en minder oog voor de drie V's.

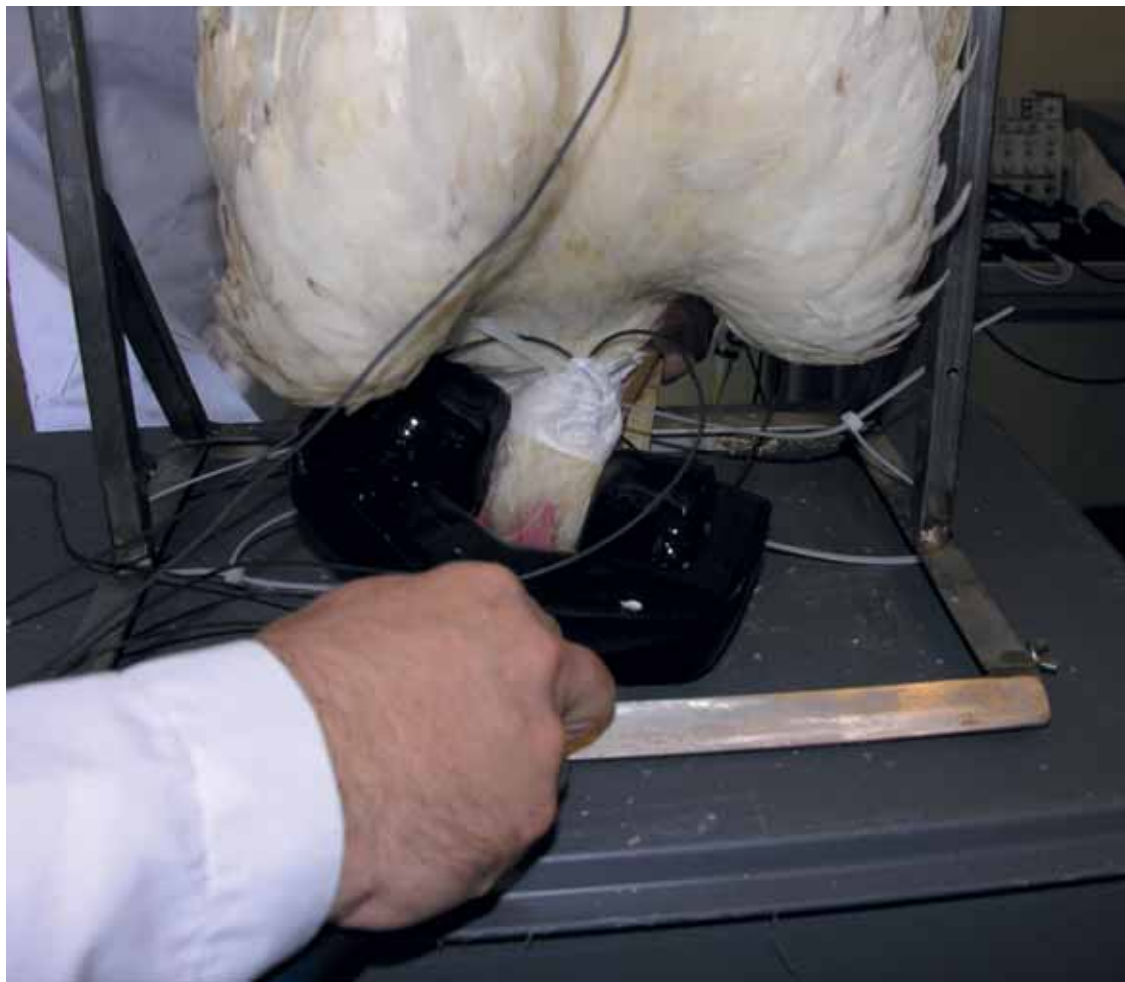
Lastiger is de vraag: is een onderzoeksdoel ethisch verantwoord? Bijvoorbeeld: willen we proefdieren inzetten bij onderzoek naar humane ziekten die voortkomen uit de levensstijl van mensen? Ik zou het niet verkeerd vinden dat een landelijke ethische commissie daar een uitspraak over doet. Ik ben dus voor een hybride vorm, waarbij een landelijke commissie het onderzoeksdoel ethisch tegen het licht houdt en lokale commissies de dierproeven op experimentniveau blijven beoordelen.' **AS**

STELLING

The terms 'caretaking dads' and 'working mothers' confirm cultural beliefs about differences between men and women

Stelling bij promotie Hannie van der Honing, 20 okt, 2011

KIPPEN VERDOVEN MET MAGNETEN

- **'Nieuwe methode om kippen te verdoven werkt.'**
- **Mogelijk alternatief voor rituele slacht.**

Onderzoeker Bert Lambooij heeft een nieuwe methode getest om kippen te verdoven voor de slacht.

Hij zet de kippen tussen twee zware magneten en laat de elektromagnetische velden van de magneten snel ronddraaien. Het magnetische veld van de hersenen van de kippen draait dan tegengesteld rond, waardoor de dieren bewusteloos raken. Deze 'elektromagnetische stimulatie' wordt al bij mensen gebruikt om depressieve patiënten te behandelen, maar dan draaien de magnetische velden minder snel rond.

'Het kan', is zijn conclusie, 'we hebben het proof of principle geleverd.' Om zeker te zijn van een goede en langdurige bedwelming, moeten de magneten nog wat sterker en moet de werkwijze nog verder worden ontwikkeld, zegt hij. Lambooij publiceerde de resultaten begin augustus in het tijdschrift *Animal Welfare*.

RITUELE SLACHT

Het nieuwe aan deze methode is 'dat je de verdoving van buiten opwekt' en dat er geen ingrepen in het lichaam van het dier plaatsvinden, zegt Lambooij. Daarmee is deze methode wellicht acceptabel voor religieuze groeperingen die strenge voorschriften hanteren bij hun rituele slacht. Twee maanden geleden daagden joodse organisaties Wageningen UR nog voor de

rechtbank, omdat Lambooij in een advies aan het ministerie van EL&I had gesteld dat onverdoofd slachten het dierenwelzijn aantast. De Tweede Kamer heeft inmiddels ingestemd met wetgeving die verdoofd slachten verplicht stelt.

Op dit moment worden de meeste kippen voor de slacht verdoofd in een waterbad waar

De Tweede Kamer heeft inmiddels ingestemd met wetgeving die verdoofd slachten verplicht stelt

stroom doorheen wordt geleid. Of de methode met de magneten verder wordt ontwikkeld, is nog onduidelijk. Er is wel belangstelling, meldt Lambooij. **AS**

kort

>> MUGGENPROEF

Coniferen zijn muggenmagneten

Overal waar je coniferen plaatst, komen onherroepelijk muggen. Dat zegt ecooloog Piet Verdonschot naar aanleiding van zijn muggenproef in het Binnenveld. Daar laat hij muggen los uit een centrale broedplaats om te kijken hoe ver ze vliegen. Vrouwtjesmuggen op zoek naar (menselijke) slachtoffers vliegen zeker tot 160 meter van hun broedplaats, blijkt uit de eerste analyse van de resultaten. Verdonschot leidt dat af uit de terugvangst van muggen in zogeheten CO₂-vallen. Aanvullende proeven met coniferen bevestigen de eiland-functie van bosjes en rietkragen in het veld. Dat heeft een belangrijk gevolg voor het ontwerp van nieuwe natuur dicht bij woonwijken. 'Bosjes moet je dus niet aan de randen aanleggen, maar juist in het midden.' Maar ook dat is geen garantie dat er geen overlast komt voor de omgeving. Muggen verplaatsen zich (zeker tot 160 meter) goed over open terrein. 'Ons resultaat schept meer problemen dan dat ze oplost', concludeert Verdonschot. **RK**

>> WEERSVERWACHTING

Voorspelling tot op straatniveau

Binnenkort moet het mogelijk zijn om plaatselijke weercalamiteiten, zoals de dodelijke hoosbui op Pukkelpop, beter te voorspellen. Dat zegt Remko Uijlenhoet, hoogleraar hydrologie. Nederlandse meteorologen moeten het nu nog doen met twee radarstations (De Bilt en Den Helder) die, vanwege de grote golflengte, alleen grove beelden opleveren. Uijlenhoet werkt met collega's van de KNMI en de universiteit van Delft aan een fijnmazig netwerk van lokale radarstations met een veel hogere resolutie. Daardoor wordt het mogelijk om tot op straatniveau te laten zien waar de buien vallen. Hogeresolutieradar heeft volgens Uijlenhoet wel een nadeel: het bereik is slechts enkele tientallen kilometers. Maar het is ook goedkoper. Als er genoeg verkocht zijn, kunnen de gegevens van de apparaten als netwerk worden gecombineerd tot een dekkende weerkaart voor een groter gebied. De eerste koper heeft zich al aangeendiend: de gemeente Rotterdam. **RG**

>> RESOURCE.WUR.NL

WSO opgeheven! Dat zal de nodige tongen losmaken zou je denken. **NOT!** Welgeteld één bezoeker neemt te moeite om op het bericht te reageren. Waar ging de discussie dan wel over? De aanmeldingscijfers van de gezelligheidsverenigingen.

Ook een mening? Mail je reactie naar resource@wur.nl.

MEESTE EERSTEJAARS NAAR SSR-W

Na de Introductiedagen maken verenigingen de balans op. Hoeveel aanmeldingen zijn er? SSR-W heeft er 175, Ceres 171 en KSV 138. 'Wij gaan liever voor kwaliteit dan voor kwantiteit', zeggen de Fransiscanen.

Speculaties en onderlinge rivaliteit domineren de discussie. 'Voor volgend jaar zou het wel grappig zijn om eens vlak vóór de AID na te gaan hoeveel sjaars er van elke vereniging nog over zijn', schrijft **GN**. 'Kijken waar de kwaliteit nou werkelijk zit...' Ook **AN** hekelt de KSV opmerking over kwaliteit: 'Was de kwaliteit zo ver te zoeken dit jaar? Dat is ook niet aardig... Uw aanvraag is afgewezen. Na strenge screening bleek helaas u niet te voldoen aan de zeer hoge Fransiscaanse kwaliteitseisen... Monkey Business. Totally Bananas!'

Gelukkig laat een tegenstander van de 'zuipverenigingen' ook van zich horen. **Corporale bal is er niet:** '475 eerstejaars die moeders pappot verruilen voor een corporale bierpot. Maar gelukkig zijn al die andere eerstejaars dus wel in staat om een eigen leven op te bouwen?' Waarop **Jelle** fijntjes opmerkt dat SSR en KSV niet tot het corps behoren. **Kritische bal** vindt dat corporaal gedoe in Wageningen überhaupt niet bestaat.

Een oud-student uit 1990 is blij dat de verenigingen in Wageningen het zo goed doen, na jaren met 70-90 studenten per lichting. Goed voor de dynamiek van Wageningen als studentenstad.

STUDENTENVAKBOND WSO STOPT ERMEE

Omdat de Wageningse Studenten Organisatie geen nieuw bestuur kan vinden, staakt ze per direct alle activiteiten. 'Er ligt een groot aantal uitdagingen waarbij studenten ons echt nodig hebben', zegt voorzitter Karmijn van den Berg. 'Maar die urgentie zien ze blijkbaar niet.'

En dat blijkt ook uit het aantal reacties op het stuk. Twee, waarvan één van de WSO zelf. **BLP-student** vat het probleem mooi samen. Hij vindt het op zich jammer voor de Wageningse studentenstructuur omdat de WSO mooie en unieke taken en faciliteiten in had. 'Maar als we eerlijk zijn, de WSO was nooit de meest vitale studentenvakbond die er was. Ze hadden altijd redelijk veel moeite een bestuur vol te krijgen, en ze

kozen voor een eigen insteek en de huidige leden werden ook niet meer door elke student serieus genomen.'

EERSTE STUDENTEN OP KAZERNETERREIN IN EDE

De eerste buitenlandse studenten betrokken vorige week een tijdelijke kamer in Ede. Ook veel Nederlandse studenten zitten zonder kamer, en het lukt Idealis niet om hen voor 1 mei onder dak te krijgen. Studenten zoeken kamers in Veenendaal en Lunteren of reizen op en neer.

Het is super dat er genoeg kamers komen voor de buitenlandse studenten, vindt **CJ**. Schandalig is echter wel het gebrek aan structurele aanpak voor de Nederlandse studenten. 'Iets meer actie vanuit de wur is wel op zijn plaats als bijna een kwart van zijn studenten in Wageningen nog geen kamer heeft aan het begin van het jaar.'

ILLUSTRATIE: ESTHER BROUWER

colofon

Resource is het magazine en de website voor studenten en medewerkers van Wageningen UR. Resource magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Abonnement

Een abonnement op het magazine kost €58 (buitenland €131,50) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 juli.

Redactieadres

Akkermaalsbos 12, 6708 WB Wageningen. Postbus 409, 6700 AK Wageningen Gebouw 116 (bode 31). Secretariaat: Thea Kuijpers, resource@wur.nl. T 0317 484020 Website: resource.wur.nl. ISSN 1389-7756

Redactie

- drs. Gaby van Caulil (hoofdredacteur) gaby.vancaulil@wur.nl, T 0317 482997
- Rob Goossens (eindredacteur) rob.goossens@wur.nl, T 0317 485320
- ir. Roelof Kleis (ecologie, sociale wetenschappen, economie) roelof.kleis@wur.nl, T 0317 481723
- ir. Nicolette Meerstadt (webredacteur) nicolette.meerstadt@wur.nl, 0317 488190
- Linda van der Nat (studenten, onderwijs, VHL), linda.vandernat@wur.nl, 0317 481725
- Albert Sikkema (plant, dier, organisatie) albert.sikkema@wur.nl, T 0317 481724
- Rob Ramaker (voeding, visserij), rob.ramaker@wur.nl, T 0317 481709

Vormgeving

- Hans Weggen, hans.weggen@wur.nl, T 0317 485272; basisvormgeving magazine: Nies & Partners bno Nijmegen

Freelance auteurs

Kees van der Ark, Alexandra Branderhorst, Karin Flapper, Stijn van Gils, Simone Herrewijn, ir. Yvonne de Hilster, Vita Hommersen, Sander de Kraker, Karin de Mik, Suzanne Overbeek, ir. Rik Nijland, Tom Rijntjes, Marlot Roelofs, ir. Astrid Smit, Agnes Tol, ir. Joris Tielens, Hoger Onderwijs Persbureau

Vertaling

Clare McGregor, Keen-Mun Poon, Clare Wilkinson

Foto's

Guy Ackermans, Bart de Gouw, Sjoerd Sijsma, Hoge Noorden, Manon Bruininga

Illustraties

Esther Brouwer, Miesjel van Gerwen, Guido de Groot, Yvonne Kroese, Annemarie Roos, Henk van Ruitenbeek

Redactieraad

ir. Martijn de Groot (voorzitter); ir. Ad Bot, Jouke Dykstra, ir. Marianne Heselmans, ir. Marco Hoffman, dr.ir. Patrick Jansen, Robin Kraaij, prof.dr. Cees van Woerkum.

Advertenties

Extern, Bureau van Vliet, T 023-5714745, m.dewit@bureauvanvliet.com
Intern (gereduceerd tarief), Hans Weggen, T 0317-485272, hans.weggen@wur.nl

Uitgever

Viola Peulen, Corporate communicatie Wageningen UR

Resource wordt gedrukt op papier uit verantwoord beheerde bossen.

A photograph of three young people in a room. A man with brown hair and a mustache, wearing a black t-shirt and blue jeans, sits on the left with his arms crossed. A woman with long brown hair, wearing a blue patterned sleeveless top, stands in the center. A man with curly brown hair, wearing a white striped shirt, sits on the right at a wooden table. The background wall is covered with various framed photos, posters, and documents. One prominent poster reads 'demokratisch manifest'. On the table in the foreground, there is a white mug with a pink flower and some papers.

**‘Je stapt een
hele nieuwe
wereld binnen’**

Drie Wageningse studenten bekleden dit jaar sleutelposities in landelijke studentenorganisaties. Pascal ten Have (LSVb), Minke Remmerswaal (ISO) en Antoon Kanis (LKvV) binden samen de strijd aan tegen de plannen van studentenvijand nummer een, Halbe Zijlstra. Over drijfveren, 'stom beleid' en slapeloze nachten. 'Wij geven zoveel goeie input, waarom wordt er zo weinig mee gedaan?'

tekst: Nicolette Meerstadt en Linda van der Nat / foto's: Guy Ackermans

Dat Wageningen zo zwaar vertegenwoordigd werd in de landelijke studentenpolitiek zagen we nog niet eerder. Zo is Pascal ten Have de eerste Wageningse voorzitter van de LSVb ooit. Maar ook bij ISO en LKvV was de Wageningse inbreng in het verleden beperkt. Gemakkelijk wordt het niet voor de drie kersverse studentbestuurders. Ze staan voor de zware taak om de schade te beperken die de bezuinigingen onvermijdelijk aanrichten onder studenten. Daartoe schuiven ze onder meer regelmatig aan bij staatssecretaris Halbe Zijlstra.

Hoe is Halbe Zijlstra, de grote boeman, in het echt?

Pascal: 'Hij is een *man with a mission*. Hij kwam ons kantoor binnen en schreef op de muur: *Halbe was here*'. Als je als staatssecretaris een gebouw binnenkomt en je gaat op de muur schrijven...! Het is best een sympathieke man, maar hij voert onsympathiek beleid uit: puinruimen. En hoe harder het waait, hoe harder Halbe gaat fietsen.'

Minke: 'Je hebt professioneel en privé, het is goed als je die twee scheidt. Politici zijn ook maar mensen.'

Pascal: 'Het is een fijne man om het mee oneens te zijn, maar we blijven altijd in dialoog en op persoonlijk vlak is het natuurlijk wel gezellig.'

Dus de borrel na afloop van een overleg is altijd leuk?

Minke: 'Ja.'

Hoe verloopt zo'n overleg?

Pascal: 'Zijlstra heeft een politieke taak en hij kiest daarin een duidelijke, harde lijn. Het is moeilijk bij hem zaken voor elkaar te krijgen die in het belang zijn van studenten. Zo proberen wij uitzonderingsposities te krijgen voor zwakke studenten, maar dan zegt hij: "De staat is er niet om rechtvaardig te zijn." Nou, einde discussie. Jammer dan met je uitzonderingspositie, stik d'r maar in, ik ga niet voor je zorgen.'

Hoe proberen jullie dan je doel te bereiken?

Pascal: 'Nou, niet via hem in elk geval.'

Minke: 'Dat kan ook via Tweede-Kamerleden, mensen op het ministerie en bij VSNU of de HBO-raad.'

Antoon: 'Anne-Wil Lucas (VVD-woordvoerder van onderwijs, red.) is bijvoorbeeld enthousiaster dan Zijlstra over collegegeldvrij besturen. Zij heeft voorgesteld dat studentenbestuurders tijdens hun bestuursjaar geen collegegeld

hoeven te betalen.'

Pascal: 'Dan is er de partijdiscipline; wanneer zij dat standpunt inneemt en Halbe Zijlstra knikt ja, dan stemt de rest wel mee.'

Is dat een onderdeel van de lobby? Zoeken naar de 'zwakke schakel' in het systeem?

Pascal: 'Over je lobbystrategie praten in een interview??'

Mag je daar niks over zeggen?

Pascal: 'Mag, mag. Misschien wil ik dat wel niet. Ik denk niet dat het handig is als dat op straat ligt.'

Wat heb je nog meer geleerd op je mediatraining?

Pascal: 'Alleen dingen zeggen die je zeker weet, dat is het belangrijkste.'

Minke: 'In principe staat de voorzitter de pers te woord. Maar soms laten we degene die het meest van een onderwerp weet, het afhandelen.'

Antoon: 'Wij hebben nog geen mediatraining gehad, maar ik weet wel: ook als dat recordertje uit staat, blijft het een journalist.'

Minke: 'Ja, de meeste dingen worden voor elkaar gekregen in de tien minuutjes dat je aan het opruimen bent.'

Wat is jullie machtsmiddel, behalve lobby en discussie?

Pascal: '650.000 studenten, maar ook middelbare scholier'

'Jammer dan met je uitzonderingspositie, stik d'r maar in, ik ga niet voor je zorgen'

DE DRIE GROOTSTE LANDELIJKE STUDENTENCLUBS

Het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) is een koepelorganisatie van lokale studentvertegenwoordigers in de medezeggenschap. Naar eigen zeggen behartigt ISO de belangen van alle studenten aan universiteiten en hogescholen. De organisatie werd in 1973 opgericht door studenten uit universiteitsraden van verschillende instellingen.

De Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) is een federatie van lokale studentenvakbonden, die op landelijk niveau de belangen van studenten behartigt. Dit doet de bond onder andere door in gesprek te gaan met de landelijke politiek en belangenorganisaties en door de lokale lidbonden te ondersteunen.

De Landelijke Kamer van Verenigingen (LKvV) is het overkoepelend orgaan van 46 studentengezelligheidsverenigingen in Nederland. De LKvV vertegenwoordigt daarmee 40.000 studenten. Het hoofddoel van de LKvV is het behartigen van de belangen van de aangesloten lidverenigingen en de twaalf aangesloten Plaatselijke Kamers van Verenigingen (PKvV's).

ren en hun ouders. We doen dit juist voor de generatie die nog op de middelbare school zit.'

Waarom hebben jullie gekozen voor het ISO, de LKvV of de LSVb en niet voor de concurrent?

Minke: 'Het ISO is pragmatisch en blijft altijd overleggen. Ik ben niet zo van het actievoeren, het ISO is meer van de onderlinge contacten op het ministerie. We halen het maximale uit een situatie, ook al is het niet wat we oorspronkelijk wilden.'

Antoon: 'De afgelopen drie jaar ben ik naast mijn studie druk geweest met het verenigingsleven en bij de LKvV kan ik dat in een bredere context plaatsen. In Wageningen heb je drie "grote" verenigingen met hooguit 600 leden. Het Amsterdamse studentencorps heeft er 3500. Er zijn dus verschillen, maar ook overeenkomsten. Het is leuk om bij al die besturen te kijken wat er speelt.'

Pascal: 'Het maakt ook uit waar je vandaan komt. Bij de acties die ik organiseerde voor Comité SOS was de LSVb altijd present en ISO niet. Dus had ik meer contact met die groep. Daarnaast heb ik met acht oud-WSO-bestuursleden in huis gewoond. Ik ben dus ook een beetje "opgevoed" door mijn huisgenoten.'

Hebben jullie het gevoel dat jullie als Wageningers een gezamenlijke achtergrond hebben?

Antoon: 'Het is heel erg leuk dat er nu ineens drie mensen uit Wageningen in landelijke besturen zitten.'

Minke: 'Ik was op het ministerie van OC&W een paar weken terug en daar zeiden ze: 'Wageningen hè... Ja, die zitten altijd overal bij. Altijd!''

Pascal: 'Je hebt iets gezamenlijks wat het makkelijker maakt om contact te leggen. De rest is zo'n Utrechtklik.'

Minke: 'Bij de sollicitatieprocedure waren wel alle studen-

Naam: Minke Remmerswaal (21)
Functie: Penningmeester Interstedelijk Studenten Overleg (ISO)
Opleiding: Gezondheid en Maatschappij
Achtergrond: assistent van studieadviseur en van opleidingsdirecteur

'Je kunt elkaar versterken of totaal afzwakken, en wij kiezen voor het eerste'

tensteden vertegenwoordigd, maar de sollicitatiecommissie heeft gezegd dat ze geen concessies wilde doen op kwaliteit.'

Antoon: 'Wij hebben ook nog iemand uit Tilburg en uit Rotterdam.'

Hoe werken jullie onderling samen?

Minke: 'We hebben onze verschillen, maar we gunnen elkaar best wel wat. Wij worden wel eens gebeld over huisvesting en dan verwijzen we door naar de LSVb, omdat zij daar meer mee doen.'

Pascal: 'Je kunt elkaar versterken of elkaar totaal afzwakken, en wij kiezen voor het eerste.'

Minke: 'Je kunt elkaar helemaal kapot concurreren, maar dat is gewoon stom. Er is genoeg te doen voor vijftien bestuurders. Zo gaan we met alle drie de organisaties naar de rechter voor een proces tegen de staat om de Halbeheffing, de langstudeerboete, van tafel te krijgen.'

Dit is het jaar waarin jullie het verschil kunnen maken.

Heb je er wel eens slapeloze nachten van?

Minke: 'Nou, we kunnen wel wat extra slaap gebruiken, haha.'

Pascal: 'Je vraagt je steeds af: jongens, waarom wordt dit rotbeleid ingevoerd? Wij geven zoveel goeie input, waarom wordt er zo weinig mee gedaan? Maar mijn motivatie wordt daardoor juist groter.'

Gaat de Halbeheffing een einde maken aan het studentenleven zoals we dat nu kennen?

Antoon: 'Ik denk dat studenten zich niet zo laten kennen. Maar ik ben wel benieuwd of de studentenverenigingen minder leden krijgen dit jaar, of eerstejaars bang zijn om lid te worden. Terwijl het verenigingsleven zoveel kan toe-

Naam: Antoon Kanis (21)
Functie: Assessor Landelijke Kamer van Verenigingen (LKvV)
Opleiding: Economie en Beleid
Achtergrond: SSR-W, studentambassadeur KLV

voegen. Ikzelf studeer Economie en beleid, maar op de kroeg sta ik regelmatig naast iemand die bijvoorbeeld Moleculaire levenswetenschappen doet. Die kan een heel andere visie ergens op hebben.'

Pascal: 'En er zijn ook veel andere nuttige verenigingen, zoals studieverenigingen. De groep in de LA13, inspringtheater, stichting RUW. Ik ben bang dat juist daar de eerste klappen gaan vallen.'

Minke: 'Je moet niet vergeten dat het bedrijfsleven echt vraagt om dingen naast je studie. Een tweede studie wordt superduur, maar het ministerie vraagt tegelijkertijd twee masters van z'n trainees. Dat is toch hartstikke hypocriet?'

Maar je kunt wel lenen. Is het echt zo erg om een studieschuld te hebben?

Pascal: 'Nou, probeer maar eens een huis te kopen als ze zien dat je 50.000 euro schuld hebt staan. Dat wordt steeds vaker meegenomen.'

Antoon: 'De vraag is of je een hypotheek wilt als je al een hoge schuld hebt.'

Pascal: 'En het kan je beroepskeuze beïnvloeden. Ga je bij een middelbare school werken of probeer je bij de Rabobank binnen te komen?'

Minke: 'Lenen is zo makkelijk, maar studenten kunnen nu nog niet de gevolgen over twintig jaar overzien. Er komen steeds meer prikkels en maatregelen. Het is net of ze van alle kanten trekken en samen wordt het een strak korset.'

Is je inhoudelijke kennis niet veel belangrijker dan wat je leert buiten je studie om?

Pascal: 'Het vult elkaar zo mooi aan he? Als je precies na vijf jaar bent afgestudeerd, maar je hebt nog nooit iets georganiseerd en je weet niet hoe een vergadering werkt, tja: succes bij je eerste baan.'

Dat kun je toch ook leren bij je eerste baan?

Antoon: 'Bij je eerste baan krijg je een ander soort verantwoordelijkheid. Je creativiteit wordt ingeperkt want je krijgt te maken met een bedrijfsstrategie. Voordat je daar over mag nadenken ben je vijftien jaar verder. Wij vertegenwoordigen nu duizenden mensen. De volgende keer dat dat kan moet je in de Tweede Kamer zitten.'

Minke: 'Tijdens je studie ben je nog heel flexibel. Als je ontdekt dat je iets heel leuk vindt, dan kun je daar je studie op aanpassen. In mijn master kan ik gebruik maken van wat ik nu bij het ISO leer.'

Pascal: 'Het is heel belangrijk dat je dat tussen je 16e en 25e leert, dan wordt het echt een deel van jezelf. Als je het veel later doet, wordt het een trucje.'

In de media komen studenten steeds vaker naar voren als verwende kinderen die jarenlang hun verantwoordelijkheid ontlopen.

Pascal: 'Nou, het vrijblijvende is er juist vanaf. Ik denk dat er weinig groepen zo hard werken als studenten. Ze moeten vakken halen, hebben een bijbaantje, doen vrijwilligerswerk. Dus ja, ik ben eigenlijk wel trots op de gemiddelde student.'

Minke: 'Studenten die goed hun best doen vallen helaas minder op, maar dat betekent niet dat ze er niet zijn.'

Naam: Pascal ten Have (24)

Functie: Voorzitter Landelijke Studenten Vakbond (LSVb)

Opleiding: Bos- en natuurbeheer

Achtergrond: studievereniging Sylvetica, WSO, opleidingscommissie BNB, Comité SOS (actievoerend platform van de LSVb)

Antoon: 'Studenten die hun kop boven het maaiveld uit steken, die een tweede master willen doen, of een bestuursjaar, dat zijn de toekomstige bestuurders van Nederland. Het is raar dat zoiets ontmoedigd wordt.'

Doen jullie dit bestuursjaar echt uit inhoudelijke interesse, of meer voor je netwerk?

Pascal: 'Ik sta er echt heel praktisch in; ik wil dit stomme beleid tegenhouden.'

Maar jij hebt er geen last van.

Pascal: 'Nee, maar het is stom beleid. En je moet ook niet alles voor jezelf doen.'

Minke: 'Ik vind de combinatie van inhoud en netwerken heel leuk. Ik wilde inhoudelijke portefeuilles omdat ik het werk heel boeiend vind.'

Antoon: 'Je stapt een hele nieuwe wereld binnen en doet nieuwe ervaringen op. Dat is mijn drijfveer, en niet het netwerk.'

Wat wil je dit jaar bereiken?

Pascal: 'Het ideale scenario zou zijn dat de studiefinanciering blijft bestaan en de ov-jaarkaart ook. Wat ik mezelf zou aanrekenen is wanneer mensen met moeilijke persoonlijke omstandigheden de dupe worden van de Halbeffing. De staat is er wél om rechtvaardig te zijn, om de zwakkeren te beschermen en te zorgen dat iedereen zijn kansen kan benutten. Dat kun je heel links uitleggen, maar ook rechts.'

Antoon: 'Het is dit jaar écht heel spannend, want we spannen een bodemprocedure aan tegen de staat. Ik hoop dat wij straks kunnen zeggen: "Dankzij ons bestaat de studiefinanciering nog", "Dankzij ons betaal je die boete niet."''

LETTERBATTLE

De AID-lopers deden hun uiterste best, de tweede dag van de AID. De zaterdag stond overdag in het teken van de Crazy 88; een chaotische tocht door Wageningen, gevuld met 88 ludieke opdrachten. Eentje daarvan leidde naar het Irenebrigadeplein, achter de Aula, waar Resource klaar stond met de Letterbattle. De eerstejaars moesten in teams een zo lang mogelijk woord vormen door om de beurt met hun lichaam een letter uit te beelden. Belangrijke voorwaarde: de AID-lopers hadden maar twee minuten de tijd én ze moesten op het groene vlak blijven liggen. Het winnende woord was, heel toepasselijk, Introductiedag LndN, foto's Guy Ackermans

Gouden driehoek is niks nieuws onder de zon

De 'gouden driehoek' is sinds vorig jaar het buzzword in Nederland kennisland. Minister Verhagen en ondernemersvoorman Bernard Wientjes laten er hun licht over schijnen tijdens de opening van het academisch jaar. Hoe de filosofie van Wageningen UR regeringsbeleid werd.

tekst: Albert Sikkema / **illustratie:** Henk van Ruitenbeek

Kennisinstellingen, overheid en bedrijfsleven moeten eendrachtig samenwerken om meer innovatie te realiseren. Dat is de betekenis van de term 'gouden driehoek' in het kort. We gaan het dus niet hebben over het grensgebied tussen Thailand, Laos en Birma dat lange tijd bekend stond als de grootste opiumakker van de wereld. En ook niet over het landbouwgebied tussen Milaan, Turijn en Genua dat dezelfde bijnaam draagt. In de Wageningse betekenis is de gouden driehoek geen gebied, maar een netwerk.

RONKENDE TAAL

Wie de term als eerste gebruikte, is lastig te achterhalen. We zien de 'gouden driehoek' voorbij komen in de afscheidsrede van Cees Veerman voor Jan Kienhuis, die in 2003 aftrad als voorzitter van het productschap Akkerbouw. Volgens toenmalig landbouwminister Veerman gebruikte Kienhuis de term altijd om de innige samenwerking tussen de overheid, productschappen en bedrijfsleven aan te duiden. De kennispartner Wageningen UR komt hier niet in voor.

De term krijgt zijn huidige betekenis in de 'ambitieschets 2020' van Food Valley Wageningen in februari 2009. Wageningen heeft sindsdien een prominente rol in de gouden driehoek. 'Wageningen UR is de motor achter innovatieve technologische ontwikkelingen in deze regio', lichte Food Valley-voorzitter Theo Meijer toe. 'Door samen te werken binnen de gouden driehoek van kennisinstellingen, marktpartijen en overheden kan een omgeving gecreëerd worden die volledig is ingesteld op high-tech voedselproductie, naar het voorbeeld van het Amerikaanse Silicon Valley.' Ronkende taal van Meijer, die de term 'gouden driehoek' vermoedelijk al kende, want in

2003 was hij de opvolger van Jan Kienhuis bij het productschap Akkerbouw.

DIJKHUIZEN

Sinds Meijer gebruikt ook Aalt Dijkhuizen, bestuurslid van zowel Wageningen UR als Food Valley, de driehoek in verschillende toespraken. Begin 2010 neemt toenmalig landbouwminister Gerda Verburg de term over bij de discussie over het opheffen van het ministerie van LNV. Zowel Verburg als Dijkhuizen pleit tegen de opdeling van dit ministerie omdat daarmee 'een belangrijke schakel uit de gouden driehoek' (landbouwonderwijs) verloren zou gaan. Ze zijn bang voor het wegvallen van de intensieve samenwerking in de agrofoodsector. Daarna wordt LNV toch samengevoegd met Economische Zaken, maar het nieuwe ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) neemt de filosofie van het tweetal over. 'Het oude ministerie van Landbouw leert ons hoe je succesvol kunt samenwerken in de gouden driehoek van overheid, bedrijfsleven en kenniswereld, zoals we dat ook rond het Wageningse kenniscomplex hebben kunnen zien', zegt Maxime Verhagen in november 2010 in de Tweede Kamer. De gouden driehoek is geland in het nieuwe kabinetsbeleid.

NIET NIEUW

De term mag dan salonfähig zijn, de betekenis ervan is niet nieuw. Onder de noemer 'publiek-private samenwerking' werkt Wageningen al lang samen met zaadveredingsbedrijven, vee fokkerijorganisaties en de voedingsindustrie. In technologische topinstituten of centra bepalen bedrijven en onderzoekers samen de onderzoekagenda en zorgt de overheid voor een groot deel van de financiering na een grondig selectieproces. 'De filosofie van co-in-

novatie, waarbij overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen samenwerken, en het koppelen van partijen in de kennisketen is de basisfilosofie van Wageningen UR', zegt woordvoerder Simon Vink.

Het nieuwe is dat Verhagen de term koppelt aan zijn nieuwe 'industriepolitiek': de regering gaat de kennisuitgaven van Economische Zaken, Landbouw en Onderwijs en Wetenschappen (waaronder NWO) samenvoegen en gericht uitgeven aan negen topsectoren. De minister krijgt met die beleidslijn grip op alle onderzoekuitgaven van het Rijk. Het bedrijfsleven moet aangeven aan welke kennis het behoefte heeft om daarmee de werkgelegenheid te vergroten. In ruil moeten de deelnemende bedrijven ook zelf investeren in de topsectoren.

Op die manier kan Verhagen geld besparen op onderzoek en innovatie, maar toch de regie voeren over de innovatieagenda. Met de 'gouden driehoek' heeft hij een concept om dat gedaan te krijgen. Als het aan hem ligt, komen er gouden driehoeken op het gebied van agro & food, tuinbouw, water, chemie, energie, de creatieve industrie, gezondheid, logistiek en hightech. Elk topgebied is nu een innovatieplan aan het uitwerken, onder leiding van een zwaargewicht uit het bedrijfsleven.

KRITISCHE KANTTEKENINGEN

De opening van het academisch jaar in Wageningen biedt een mooie gelegenheid om te zien hoe het daar mee staat. Maxime Verhagen (overheid), Bernard Wientjes (bedrijfsleven) en Ruud Huirne (kennispartner) zijn samen de

vleesgeworden gouden driehoek. Ze zullen het concept bejubelen. Interessanter is hoe ze dat doen en welke voorbeelden ze daarbij noemen. Want iedereen wil weten waar het innovatiegeld de komende jaren aan besteed wordt. De regering maakt de topsectorplannen op Prinsjesdag bekend, maar wellicht krijgen de toehoorders in Wageningen een preview.

Kritische kanttekeningen bij de 'gouden driehoek' zijn tijdens de opening van het academisch jaar niet te verwachten, maar toch zijn die er wel. Waar is de burger in dit verhaal, vraagt Herman Eijsackers zich af. De voorzitter van de Wetenschappelijke Adviesraad van Wageningen UR pleitte op een symposium in mei voor een duidelijker inbreng van burgers in de plannen om het maatschappelijk draagvlak van innovaties te versterken. 'Een beperkte groep burgers mengt zich in discussies over technologische en maatschappelijke ontwikkelingen, maar wat denkt de gehele maatschappij? Daar weten we verrassend weinig van. We moeten meer luisteren naar burgers, minder nadruk leggen op het overtuigen van de burger maar meer in het maatschappelijke debat participeren.'

Eijsackers pleit voor een 'gouden tetraëder', om de burger niet te vergeten. Maar die term gaat het niet halen: veel te academisch. Wat dat betreft had Cees Veerman acht jaar geleden een leuker voorstel. Noem het een gouden triangel, daar zit tenminste muziek in.

Opening Academisch Jaar, maandag 5 september, 15.00 uur, Aula

'We moeten meer in het maatschappelijk debat participeren'

In memoriam

WSO 1965-2011

De Wageningse Studenten Organisatie is niet meer. De ooit zo populaire studentenorganisatie kan geen studenten meer vinden om de organisatie draaiende te houden. Een treurig einde voor een kleurrijke studentenorganisatie die ooit moeiteloos honderden studenten op de been kreeg voor dagenlange bezettingen.

tekst: Yvone de Hilster / **illustratie:** Yvonne Kroese

Negentienvijfenzestig. Nederland is in de ban van de roerige jaren zestig. De babyboomers zijn hun pubertijd gepasseerd en bestormen massaal het hoger onderwijs. Daar eisen ze hun rechten op: het hiërarchische, autoritaire onderwijssysteem heeft zijn langste tijd gehad, zo vinden ze. Omdat de bewonderde arbeidersklasse als voorbeeld dient, wordt er een heuse Studenten Vakbeweging opgericht. Wageningen krijgt een onderafdeling: de Wageningse Studenten Organisatie, WSO, is geboren.

De ster van WSO stijgt snel. Met vele betalende leden en ondersteuning vanuit de hogeschool gaat het de organisatie voor de wind zodat ze haar intrek kan nemen in de statige stadsvilla Arion. Studenten krijgen definitief een stem in het hoger onderwijs met de Wet Universitaire Bestuurshervorming van 1971. De Progressieve Studenten Fractie (PSF) wordt, *powered by* WSO-leden, een jaar later de grootste partij in de nieuwe faculteitsraad.

BEZETTING HOOFDGEBOUW

In 1972 breekt de WSO pas echt door. De regering moet bezuinigen en wil het collegegeld verhogen van tweehonderd naar duizend gulden (450 euro). Het verzet onder studenten is groot. De verhoging van collegegeld zou een ramp zijn voor studenten uit arbeidersgezinnen en de toegang tot het onderwijs belemmeren, vinden ze. In augustus willen zevenhonderd studenten op initiatief van WSO het hoofdgebouw bezetten. Het zijn er zoveel dat vanwege ruimtegebrek niet eens iedereen in het gebouw past. Zo'n vijfhonderd studenten blijven buiten. De bezetting duurt uiteindelijk een paar dagen en levert inhoudelijk weinig op, maar door het krachtige optreden van het actiecomité vestigt de WSO wel haar naam.

WSO ziet het nog erg breed in die tijd. De studentenor-

ganisatie maakt zich druk over zaken als huisvesting, voeding en onderwijs, maar ook over milieuvuiling, Suriname, Vietnam en Spanje (toen nog een dictatuur). Verder runnen de WSO'ers een uitzendbureau voor babysitters en het reductiebureau. Het is allemaal vrolijk links en praktisch Wageningse; het gedweep met Lenin zoals in Amsterdam en Nijmegen bon ton is, ontbreekt in Wageningen.

In heel Wageningen ontstaan in deze tijd linkse clubs. WSO is betrokken bij vrijwel elke linkse actie ook omdat ze simpelweg als enige een goede stencilmachine bezit (voor studenten van nu: dat is de voorloper van een kopierapparaat). Van de drieduizend studenten is zeker tweederde WSO-lid.

De studentenorganisatie fungeert ook als luis in de pels van het college van bestuur. 'Hoe lukt het jullie toch steeds om binnen 24 uur met een doortimmerde reactie te komen op onze plannen', verzuchtte een bestuurder eens.

HETE HERFST

In de Wageningse Lente in 1980 boekt de vakbond een klinkend succes op onderwijsgebied. Actievoeren is in die tijd een serieuze zaak: met een zes weken (!) durende bezetting van het hoofdgebouw dwingen WSO'ers onder meer invoering van 'probleemgericht onderwijs' af. Het zijn de jaren van de fundamentele en filosofische discussies. Aan een universiteit word je niet alleen opgeleid voor een beroep, maar ook tot kritisch burger, zo is de heersende opinie.

Onderwijsminister Deetman houdt de actievoerders zeker in de tweede helft van de jaren tachtig bezig. Hoogtepunt van de Hete Herfst in 1988 zijn alternatieve colleges op de Dreijen. De WSO bezet onderwijsgebouwen, de straat wordt opgebroken, en docenten mogen alleen col-

lege geven als ze hun vakgebied kritisch beschouwen. Zalen puilen uit.

Terwijl de WSO-fundi's zich bezig houden met de kwaliteit van het onderwijs, werken de realo's van de PSF aan de 'platte' belangenbehartiging van studenten. De WSO is daarom ook geen lid van de LSVb: teveel aandacht voor geld. Liever scheuren ze de pagina met een wervende advertentie van het in Zuid-Afrika foute Shell uit alle exemplaren van universiteitskrant WUB, de voorloper van Resource.

WSO IN CRISIS

In 1990 raakt de WSO in crisis. Het aantal leden is nog altijd groot (1700), maar er zijn er maar een stuk of twintig studenten actief in het bestuur en commissies. Bovendien lijkt de praatcultuur te ver doorgeslagen. In januari stapt een deel van het bestuur op omdat ze het zat zijn om bij elke beslissing te moeten nagaan of die in lijn is met de heersende WSO-visie op een betere wereld.

In maart wordt de crisis bezworen met een interim-bestuur, maar daarna blijft het sappelen met kleine besturen. Hoewel het studentenleven bloeit, zijn er in 1995 geen bestuurskandidaten. Uiteindelijk neemt een studente de handschoen op, en is een jaar lang in haar eentje aan de macht als voorzitter, secretaris en penningmeester tegelijk, naast haar PSF-zetel. Voor acties zijn genoeg vrijwilligers, maar niemand heeft zin in dagelijkse Arionzaken als financiën en schoonmaak.

Als de universiteit de WSO het jaar erop vijf bestuurs-

beurzen toekent, melden zich weer vijf bestuurders die ook weer inhoudelijke vakbondswerk gaan doen. Het reedt de WSO, maar naast de beroepsbestuurders laten vrijwilligers het afweten. Wageningse studenten organiseren liever leuke feesten voor zichzelf dan dat ze zich bezig houden met politiek en een betere wereld, zo lijkt het. Uit pragmatische overwegingen wordt WSO in 1996 alsnog lid van de landelijke studentenvakbond (LSVb).

VERRECHTSING

De oprichting in 1997 van VeSte door de studentenverenigingen KSV, Ceres en SSR, is te zien als de eerste tekenen van wat sommigen 'de verrechtsing' noemen. Toch blijft er genoeg werk aan de winkel. In 2010 trekken ze aan de bel als buitenlandse studenten onverwacht hun kamer moeten delen met twee, drie andere nieuwkomers. In december 2010 staan ruim zeshonderd studenten op de Markt in Wageningen op de grootste demonstratie in jaren, tegen Zijlstra en zijn langstudeerboete die de universiteit tot leerfabriek maakt. Maar dat succes neemt niet het gevoel weg dat WSO een anachronisme is geworden. Moderne studenten huppelen hip met de laatste blackberry over de nieuwbouwcampus, ver weg van relict Arion.

Het laatste wapenfeit zijn de 2704 handtekeningen die voor de zomer bijeen worden gebracht tegen de bezuinigingen van de raad van bestuur op cultuur en Movie W in het bijzonder. Maar verder is links en langharig Wageningen een doodgewone studentenstad geworden. Na bijna vijftig jaar is ook de WSO nu iets van vroeger. **R**

Ook recente successen nemen niet het gevoel weg dat de WSO een anachronisme is geworden

WAAROM JIJ NIET?

De Wageningse Studenten Organisatie gooit de handdoek in de ring. Reden: het bestuur kon geen opvolgers vinden. Wil niemand meer de handen uit de mouwen steken? Wij vroegen de Wageningse student: waarom ga jij niet in het bestuur van de WSO?

tekst: Suzanne Overbeek / foto: Bart de Gouw

Erik-Jan Bijleveld

vijfdejaars Biologie – Bos- en natuurbeheer (dubbele master)

‘De WSO? Een stelletje hippies die wel nuttig werk doen. Jammer dat het vaak wat ongeorganiseerd over komt. Als er meer draagvlak was onder de studenten, was er wel meer uit te halen. Ik denk dat de meeste studenten niet weten wat de WSO doet.

Ik was van plan komend jaar wel weer lid te worden, maar ik heb geen tijd om actief te worden bij de WSO, je kunt niet alles doen. Ik ben al actief bij Biologica, ik doe OWI bestuur, werk als student assistent en wil ook nog een keer afstuderen. **Deze zaken vind ik écht belangrijk.**’

Lisanne Veldman

derdejaars Toegepaste Communicatiewetenschap

‘Fulltime? Liever niet. Ik heb geen vacature gezien voor nieuwe bestuursleden, anders had ik er wel over nagedacht. **Maar eigenlijk lijkt het WSO bestuur me totaal niet uitdagend.** Ik weet alleen maar dat ze op een kantoor in een rommelig gebouw zitten. Ze komen amateuristisch op mij over.’

Lieuwe Brouwer

derdejaars Internationaal Land- en waterbeheer

‘Het is heel erg jammer dat er geen studentenvakbond meer is. Geen orgaan meer dat studenten vertegenwoordigt en dat niet onder invloed van de universiteit is. Een stukje activisme hoort erbij. Ik heb er bakfietsen gehoord en ze hebben een handige kamerbalie. Ik ben al jaren lid. **Dit is een direct gevolg van de maatregelen van de overheid. Het is een slechte zaak dat juist de WSO als eerste ten onder gaat.**’

Antonia Bosse

derdejaars Internationaal Land- en waterbeheer

‘Ik lees altijd de Toiletpaper. Het is goed dat er een partij is die de studenten vertegenwoordigt, het is jammer dat ze stoppen. **Een bestuursfunctie in de WSO is niks voor mij. Ik weet niet wat je dan moet doen en bovendien kost het tijd.** Ik ben Duits en

wil mijn ouders geen colleggeld laten betalen terwijl ik niet studeer.’

Ruben Highler

vijfdejaars Moleculaire levenswetenschappen

‘Ik heb met de WSO te maken gehad toen ik in het bestuur van mijn studievereniging zat. Ik ken ze van het reserveren van de grote zaal in het Arion, de bakfiets en nog een aantal praktische zaken. In mijn eerste jaar was ik lid, daarna niet meer. Leek me

niet relevant. De WSO heeft zich niet geprofileerd en heeft niet duidelijk gemaakt waarvoor ze in hemelsnaam nodig zijn. **Ik heb al een bestuur gedaan en de WSO spreekt me niet aan, ik moet ook mijn studie nog afronden.** Van een ronsselbeleid heb ik niets gemerkt. Toch had ik wel nagedacht over een bestuursfunctie als ik was gevraagd. Maar ja, het echt doen is natuurlijk een tweede.’

Simona Pedde

2nd year Master Climate Studies

‘I think I have heard of them. They are against government cuts on education. Cutbacks reduce the quality of education and create a situation where only siblings from rich parents can study. For others it will be much harder. The WSO does good

work by protesting. It is important that good people with

much enthusiasm exist. **If the WSO dies or collapses, I would make sure it survives.** But I don't have much time due to my thesis.'

Heleen Stellingwerf

vierdejaars Levensmiddelentechnologie

'Toen je het nog kon aankruisen bij de inschrijving van je collegejaar was ik altijd lid, daarna niet meer. De meesten studenten hebben de WSO niet nodig. Zelf vond ik die goedkope tweedehandsstudieboeken wel handig. Ik was dit jaar van plan wel lid te worden, maar ben er uiteindelijk niet aan toegekomen. **Het is nooit in me opgekomen het WSO-bestuur te gaan doen, andere commissies en besturen lijken me leuker.'**

Aafke Aartse

vijfdejaars Moleculaire levenswetenschappen

'Ik weet vrij weinig van de WSO, alleen dat ze nu geen bestuur hebben. Oja, vroeger hadden ze tweedehands studieboeken. Maar daar heb ik nooit gebruik van gemaakt. **Ik ben meer bezig met mijn studie.'**

Thekla van Lingen

tweedejaars vrije bachelor

'Ik ben lid, maar doe er niet zoveel mee. Eigenlijk maak ik alleen gebruik van de tweedehands-boekwinkel. **Ik hoorde wel dat ze niemand konden vinden, maar ik zat al in het bestuur van de korfbalvereniging.** Als ik daar niet bij zat had ik misschien wel

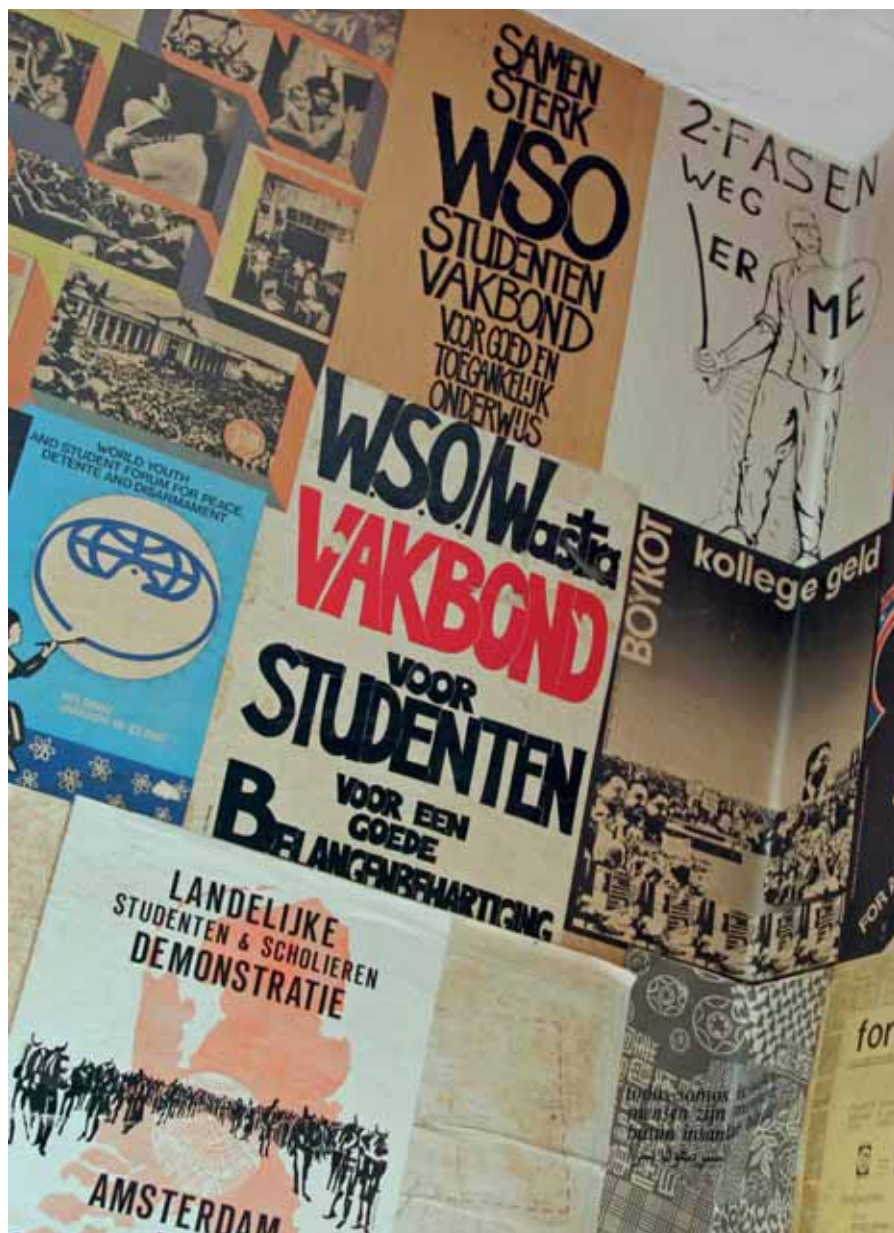
voor de WSO gekozen. Jammer van de tweedehands-boekwinkel. Ik vind dat de WSO actief moeten blijven, ik blijf wel lid!

Floris Simons

vijfdejaars Regional Development Innovation (VHL)

'Nu ik hoorde dat ze weggaan heb ik opgezocht wat ze deden, ze runnen de bookshop, verhuren een bakfiets en hebben een ruimte waar studenten kunnen langs komen voor informatie. Stuk voor stuk goede initiatieven. Maar of dat de rol van een studentenvakbond is? Ze moeten juist opkomen voor de rechten van de student. Zich meer profileren. **De WSO is niet productief, heeft geen sexy uitstraling en maakt geen commerciële indruk.** Ik ben ondernemend, oplossend en niet bureaucratisch, dus zo'n bestuur is niks voor mij.'

Posters verraden het actieve verleden van de Wageningse Studenten Organisatie.

Marianne Benning

vierdejaars Biologie

'Ik weet maar heel weinig van wat ze doen. **Ik zou voor een groter en bekender fulltime bestuur kiezen.** Ik weet wel dat ze een kamerbalie hebben en een shop waar je Fair Trade producten kan kopen, ze bieden ook wel eens handige cursussen aan.'

Roos Akkerman

tweedejaars Milieuwetenschappen

'Ik denk vooral aan het Arion. Omdat mijn studievereniging daar de grote zaal gebruikt. WSO is toch een of andere vakbond? Ik weet het verder niet, geen idee wat het is. **Ik dacht dat de WSO en de PSF hetzelfde waren.'** ☺

Eten, spelen, feesten

Tweeduizend eerstejaars verkenden de afgelopen dagen hun nieuwe studiestad; bijna 1500 in Wageningen, een stuk of 350 in Leeuwarden en 201 in Velp. Wageningen beet het spits af met de Annual Introduction Days, van 19 tot en met 24 augustus. Daar kunnen de studenten terugkijken op een mislukte biercantus en een spetterend eindfeest. In Leeuwarden en Velp is de introductie nog in volle gang. Na 2 september moeten de studenten het zelf zien te rooien. LvdN

Leeuwarden

Ongeduldig wachten de nieuwe eerstejaars totdat hun worstjes en hamburgers klaar zijn. Voor het eerst verzorgden studenten van VHL in Leeuwarden zelf het eten tijdens de introductieweek. Voorheen werd de barbecue geregeld door Albron, maar de Kennismakingscommissie realiseerde zich dat het veel goedkoper kon. Veertien studenten Voedingsmiddelelentechnologie zorgden nu dat de 250 introlopers een flinke bodem konden leggen voor alle feesten.

FOTO: HOGE NOORDEN

FOTO: GUY ACKERMANS

Velp

Deze eerstejaars moeten in de hot tub even bijkomen van de eerste activiteiten tijdens de introductieweek bij VHL in Velp. Onder het motto 'Gein op Larenstein' kregen de introductielopers tal van zeskampachtige spelletjes voor de kiezen. Een makkelijker manier om elkaar snel wat beter te leren kennen is er haast niet. Net als voorgaande jaren hebben de eerstejaars hun tentjes opgezet op het grasveld achter de school, waardoor het landgoed is veranderd in een grote camping. Op de laatste avond van de introweek wordt het fietsenhok op Larenstein omgetoverd tot een klein, maar inmiddels vermaard poppodium: Laarpop.

Wageningen

De stemming zat er al goed in toen de Jeugd van Tegenwoordig het eindfeest van de AID in Wageningen mocht afsluiten. De handjes gingen enthousiast de lucht in wanneer het populaire trio daarom vroeg. Aan het eind werden tientallen dames het podium op getrokken om met Willie Wartaal, P. Fabergé en Vieze Fur mee te springen. De AID-commissie had flink uitgedaagd voor het muzikfestival, want ook Chef'Special maakte zijn opwachting op het toneel in de feesttent. Deze band wordt komend seizoen de 'huisband' van het televisieprogramma De Wereld Draait Door.

FOTO: BART DE GOUW

Studielusten, studielasten

Studeren kost geld. Steeds meer geld. Het motto 'Aan het eind van mijn geld, hou ik altijd een stukje maand over' geldt voor de meeste studenten. Hoe moet dat straks, als de basisbeurs in de masterfase een lening wordt en de eerste slachtoffers van de langstudeerdersregeling vallen? Hoeveel studieschuld wil je later meertorsen?

BIJBAAN

Ga achter de bar of de kassa werken. Gemiddeld verdienen studenten tussen de vijfduizend en zesduizend euro bruto per jaar bij, veelal in de horeca en in winkels. Teveel betaalde belasting kun je terugvragen bij de belastingdienst met een Tj-biljet. Werk je juist veel, zet dan je studiefinanciering en OV-chipkaart tijdelijk stop wanneer je boven de bijverdiengrens van 13.215,83 euro bruto uitkomt.

KAMERHUUR

Wageningen mag dan te weinig kamers hebben, ze zijn wel relatief goedkoop. Voor gemiddeld 260 euro per maand ben je klaar in Wageningen en in Leeuwarden ben je een tientje duurder uit. Op www.checkjekamer.nl kun je controleren of je niet teveel betaalt voor je hok. Kijk meteen of je huurtoeslag kunt krijgen.

Huishoudboekje student

Inkomsten	
€ 266,23 basisbeurs uitwonend	
€ 242,76 aanvullende beurs of ouderlijke bijdrage	
€ 200,- lenen bij DUO	
€ 250,- bijbaan	
€ 60,- zorgtoeslag	
	+
€ 1018,-	

Uitgaven	
€ 260,- kamerhuur	
€ 143,- collegegeld	
€ 37,- studieboeken	
€ 91,- verzekeringen	
€ 231,- boodschappen	
€ 100,- uitgaan, ontsp. en sport	
€ 100,- telefoon, vervoer, kleding	
	+
€ 962,-	

Mogelijke posten in de toekomst:

- Langstudeerboete
- Tweede master
- Aflossing studieschuld

LANGSTUDEERBOETE

De Halbeheffing is een boete van 3000 euro bovenop het collegegeld, die studenten moeten betalen als ze meer dan een jaar vertraging oplopen in hun bachelor of in hun master. De langstudeerdersboete geldt vanaf 1 september 2012. Alleen studenten met een ziekte of functiebeperking kunnen uitlooptijd aanvragen. Voor verkeerde studiekeuzes, buitenlandstages of bestuurswerk kent Halbe geen pardon.

TWEDE MASTER

Universiteiten kunnen vanaf dit studiejaar hogere collegegelden vragen voor een tweede master, uitgezonderd masters in de zorg of het onderwijs. Je betaalt dan 8925 euro collegegeld voor de tweede master, tenzij je ze tegelijkertijd doet. Goed plannen dus!

TWEEJARIGE MASTER

Het kabinet wil de basisbeurs voor

masterstudenten afschaffen per 1 september 2012. Het bedrag moet voortaan worden geleend. Bij een tweejarige master, zoals Wageningen heeft, loopt de gemiddelde studieschuld op met 5.600 euro, becijferde het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO).

STUDIESCHULD

Bijna de helft van de studenten leent gemiddeld 400 euro per maand, blijkt uit onderzoek door het Nibud. Een eerstejaars heeft na vier jaar een studieschuld van minimaal 15.360 euro, zonder rente. Zelfs als je snel studeert en weinig leent, bouw je vanaf volgend jaar met een tweejarige master al snel een schuld op van 20.000 euro of meer.

De schuld stijgt hard wanneer je in de masterfase vertraging oploopt. De basisbeurs is dan al een lening en je krijgt te maken met de langstudeerboete van 3000 euro. Een jaar langer studeren kost daardoor gemiddeld €13.200 extra volgens het ISO.

TERUGBETALEN

Om je een idee te geven: met een studieschuld van 35.000 euro los je twintig jaar lang tussen de 169 en 214 euro per maand af (afhankelijk van de rente). Hoe jij straks uitkomt, kun je uitrekenen op www.studieleenwijzer.nl en www.wat-

ILLUSTRATIES: ESTHER BROUWER

kostmijnstudieschuld.nl. Gelukkig telt een studieschuld niet mee bij het afsluiten van een hypotheek. Maar misschien is het wel handig om je studieschuld te melden. Anders krijg je erg hoge maandlasten. En zuinig leven, dat heb je tijdens je studie al genoeg gedaan.

>> TIP!

Verzekeringen

Als je 18 of ouder bent, een Nederlandse zorgverzekeraar hebt en je jaarinkomen niet hoger is dan 33.347 euro heb je waarschijnlijk recht op zorgtoeslag. Die kan je aanvragen op de website van de belastingdienst. De zorgtoeslag kan oplopen tot 70 euro per maand.

>> TIP!

Studieboeken

Ga tweedehands! Koop gebruikte studieboeken via je studievereniging.

>> TIP!

Boodschappen

Vlak voor sluitingstijd zijn veel producten in de supermarkt in de aanbieding. Of plunder 's avonds de afvalcontainer bij de supermarkt, op zoek naar voedsel over de houdbaarheidsdatum. Dit heet skippen. En als je het doet om voedselverspilling te bestrijden, ben je een freeganist. Dat het ook nog eens niks kost, is mooi meegenomen. Alexandra Branderhorst

STAMKROEG

Waarom gaan we toch altijd weer terug naar dezelfde kroeg? Britse wetenschappers hebben een tipje van de sluier opgelicht. Uit onderzoek blijkt dat we in de stamkroeg beter tegen alcohol kunnen. Dat komt waarschijnlijk doordat er een soort compensatie-mechanisme optreedt in onze hersenen. Conditionering dus. Thuisdrinkers, geen paniek: daar werkt het dan dus ook.

TU-103

Amerikaanse wetenschappers van Tulans University hebben een bacteriestam ontdekt die cellulose direct omzet naar butanol. De stam kan een Volkskrant dus verwerken tot biobrandstof. Het spul kan volgens de onderzoekers zo de tank in. Onderzoek naar de verbrandingswaarde van Resource loopt.

Masterstudenten tevreden met AID light

De nieuwe masterstudenten die kozen voor de light-versie van de introductie, zijn daar tevreden mee. 'Het is goedkoper en ik hou meer tijd over.'

Voor masterstudenten die kalm aan wilden beginnen in Wageningen, was er dit jaar voor het eerst een speciaal light-programma beschikbaar. Een introductieprogramma met slechts een beperkt aantal activiteiten. Zo'n 153 studenten, verdeeld over acht groepen, maakten daar gebruik van, meldt Jorieke van de AID-commissie. Een verschil met het reguliere

programma was onder meer dat grote evenementen als de Crazy 88, de Bier Cantus en de Comedy Crawl ontbraken. In plaats daarvan richtte de light-versie zich vooral op het informeren van de deelnemers. Evenementen als het openingsfeest, de sportdag en de infomarkt waren facultatief.

50 EURO

'Over het algemeen ben ik heel tevreden met dit programma. Het is goedkoper (30 euro, red.) en ik hou meer tijd over om een kamer te zoeken', zegt Ezzio, een kersverse masterstudent uit Italië.

Om alles goed te laten verlopen kreeg elke groep een of twee men-

toren die hun 'kindjes' drie dagen lang naar de juiste locaties brachten en vragen konden beantwoorden. 'Drie dagen is genoeg om de stad te leren kennen. Daarna kunnen ze zelf beslissen wat ze willen doen', aldus Jorieke.

Opmerkelijk was dat de mentoren van het light-programma als enige betaald kregen voor hun diensten: 50 euro. De meeste aspirant-mentoren gaven de voorkeur aan het goedgevulde reguliere programma zodat het volgens Jorieke onmogelijk was om voldoende light-mentoren te krijgen zonder financiële vergoeding. **PD**

ENERZIJDS/ANDERZIJDS <<

“Op kamers gaan is leuk, maar voor je studie is het beter om thuis te blijven wonen”

MARLIES: Ik denk zeker dat veel studenten beter zouden presteren als ze thuis zouden blijven wonen, mits natuurlijk de reistijd niet absurd lang is. Als je thuis blijft wonen zul je waarschijnlijk meer regelmaat houden en minder tijd besteden aan studentenverenigingen, uitgaan en dergelijke. In die zin ben ik het eens met de stelling, maar daarmee wil ik niet zeggen dat ik een voorstander ben van thuis blijven wonen.

Voor jezelf leren zorgen, vrienden maken en actief zijn naast je studie zijn ook belangrijk – zelf had ik deze dingen in elk geval niet willen missen. Ik denk dat het goed is om na te denken of je gewoon alleen wilt studeren, of dat je het hele studentenleven erbij wilt. Een afweging die wat mij betreft iedereen voor zichzelf moet maken, al denk ik ook dat het in het algemeen wel goed is om te leren op eigen benen te staan.

JILLIS: Op kamers gaan is niet alleen leuk, het is ook essentieel voor je studentenleven. Je studie is belangrijk, maar studeren houdt nou eenmaal meer in dan in de boeken zitten en braaf naar college gaan. Studeren gaat om zelfstandig worden, op eigen benen staan. Dat lukt je niet als je na college weer snel naar pap en mam treint om lekker aan een gedekte tafel aan te schuiven. Nee, ga lekker op kamers wonen en maak

nieuwe vrienden. Ga er mee uit, drink te veel, ontdek nieuwe dingen, maak domme fouten, leer er van en zorg dat je na 7 jaar – een jaar uitloop op zowel je bachelor's en master's mag nog van ome Halbe – een sociale, ontwikkelde afgestudeerde bent die klaar is voor een leven in deze maatschappij. Dan is 'de leukste tijd van je leven' ook écht de leukste! **PD**

BURENGLUREN

Niet alleen in Nederland, maar overal ter wereld gaan studenten 'op kot'. Fotograaf Henny Boogert legt studenten en hun kamers over de hele wereld vast, om verschillen en overeenkomsten tussen studenten overal te laten zien. Benieuwd naar studenten uit Moldavië? Ga naar opkamers.org. Bekijk de site vooral als je nog geen kamer hebt. Misschien ben je dan wel gewoon blij dat je nog bij je ouders mag wonen.

VERWEKFOUT

Vloeken is heerlijk, maar het is lastig om creatief te blijven. Als je een scheldwoord te vaak gebruikt dan voel je de bijbehorende woede. En dat is jammer. Laat je daarom inspireren, bijvoorbeeld op taalkabaal.nl. Daar vind je juweeltjes als bokkeketser, verwekfout, vibratorpijper, voorhuidjogger, urinoirlikker, quasimodom, zeebakkes, xylofoonneuker, waailap, wortelpotige, fish fucker, fluotrut, eeltneus, diplodocus, dreugkleut, chatnicht. Geen idee wat het betekent, maar geef toe.... het inspireert.

FOTO: KOEN AKKERMAN

KUNSTJES OP EEN PAARD. Turnoefeningen uitvoeren op een galopperend paard, ofwel voltige, is een sport. Topsport zelfs, bij VHL, waar in september een talentenprogramma voor voltige van start gaat.

Met het initiatief van voltigeur en VHL-student Koen Akkerman, bundelen de hogeschool en de voltigeheren hun krachten om acht getalenteerden door te laten stoten naar de top. De jongens krijgen extra training en begeleiding van topmensen uit de voltigesport. Dat moet prijzen gaan opleveren, te beginnen met de internationale voltigewedstrijd in Ermelo volgend jaar. Het programma gaat deel uitmaken van het Equine Talent Squad van VHL, bedoeld voor talenten op het gebied van dressuur en springen. Het voltigeteam wordt zaterdag 3 september tijdens de Hippiade gepresenteerd. LvdN

'VERNEDERENDE ONTGROENING'

Toch niet echt iets voor uw zoon, een studentenvereniging?

'Na een vernederende ontgroening die hij niet pikte is mijn zoon eruit gestapt. Zouden de ontgroeners soms zelf tijdens hun ontgroening zo misvormd zijn dat ze op deze manier hun frustraties afreageren? Of moet ik engere zaken vermoeden?'

Over wat voor vernederingen hebben we het dan?

'Op je knieën door het KSV gebouw, continue toegeschreeuwd worden, mensen niet mogen aankijken, droog brood eten terwijl je eigen meegebrachte lunchpakket voor je ogen wordt opgegeten. Toen hij ook nog onder de verf werd gesmeerd was het voldoende.'

Gaat u nog stappen ondernemen?

'Het zijn allemaal geen zaken om voor naar de politie te gaan, maar het is zeker niet wat je wenst bij een gezelligheidsvereniging. Ik zou wel graag de 65 euro terugkrijgen om mijn gevoel van rechtvaardigheid te compenseren. Het bedrag is nog niet afgeschreven dus dat houden we tegen.'

Zouden we uw zoon nog even mogen spreken over de ontgroening?

'Onze zoon wil niet reageren, hij wil het zo snel mogelijk vergeten. Hij moest ook iets van geheimhouding tekenen - wat een padvindens.' LvdN

Wie? Wim (achternaam bij redactie bekend)
Wat? Vader van een ex-KSV-aspirant
Waarom? Zijn zoon had genoeg van de ontgroening en kapte er mee

>> CULT

Wat Happy Crash Wanneer zondag 11 september 15.00 uur bij het Forum Met gelegenheidsband The Handsome Happy Crash

FOTO: BART DE GOUW

De kunstenaar temidden van de te crashen kunstwerken

Happy Crash

'Schandalig', schreven veel mensen onder een opiniepeiling op de site van de Gelderlander. 'Is dit nou kunst?' In het post-postmodernistische tijdperk vinden we blijkbaar nog steeds niet dat alles kan, en het project van Paul Dunki Jacobs overschrijdt volgens sommigen de grens. Wat gaat hij doen? Onder de naam 'Happy Crash' gooit hij op zondag 11 september honderd eigen schilderijen van het Forumgebouw. Wie er een wil kan zich inschrijven voor een van de kunstwerken. Na afloop mag je hem dan mee naar huis nemen. Of tenminste: wat er van over is. De eventuele beschadigingen maken volgens Jacobs juist deel uit van het kunstwerk. Na de crash is het doek immers niet zomaar een schilderij, maar een schilderij met een verhaal. En dat het project plaatsvindt op 11 september, precies tien jaar na de niet-zo-happy crash in New York, is toeval. Overigens wordt 'het verhaal' alsmäär langer, want volgens de kunstenaar is het inmiddels onzeker geworden of hij het Forum wel mag gebruiken. Maar het project gaat zeker door 'vanaf welk gebouw dan ook, inclusief muziek en borrel.' Iedereen welkom. **RG**

Meer informatie: <http://pauldunkijacobs.webs.com>

>> HET ECHE WERK

DOBBEREN EN PRUTSEN IN DE BIESBOSCH

Wie? Stijn van Gils, master Forest and Nature Conservation en oud-columnist van Resource

Wat? Onderzoek naar watervegetatie

Waar? In de Biesbosch

Waarom? 'Om het beste beheer voor waterplanten te bepalen'

'Iedere dag ging ik met de boot de rivieren op en de krekken in. Op 350 locaties gooide ik twee aan elkaar gebonden harken het water in. Daarmee haalde ik planten en wieren naar boven, rivierkreeftjes en af en toe een vis of een lege wijnfles. Ik verbleef met twee studenten uit Utrecht op het poldertje De Dood, van Staatbosbeheer. 's Avonds voerde ik resultaten in, ging een stukje kanoën of kijken wanneer de kerkuil in het schuurtje vlakbij wegvloog. In onze keet was er geen televisie of internet.

Het laatste onderzoek naar waterplanten in de Biesbosch uit 1986 leverde niks significant op. Hopelijk ontdek ik wel een relatie tussen vegetatie en de groeiplaats. Bij stages en afstudeeronderzoek op Van Hall Larenstein was ik concreter met het beheer bezig, nu meer met getalletjes. Je hoeft minder concrete beslissingen te nemen. Onderzoek is vaak een beetje prutsen en proberen. Ik denk weleens: is dit alles? Drie weken lang was ik alleen op De Dood. Wanneer er dan iets verkeerd gaat, voel je je eenzaam. Zoals toen de peilstok uit mijn handen het water in glipte. Zo'n aluminium stokje kost 250 euro. Ik ben vanaf de boot het water ingesprongen, tevergeefs.

Maar er waren veel mooie momenten. 's Avonds zag ik een keer een

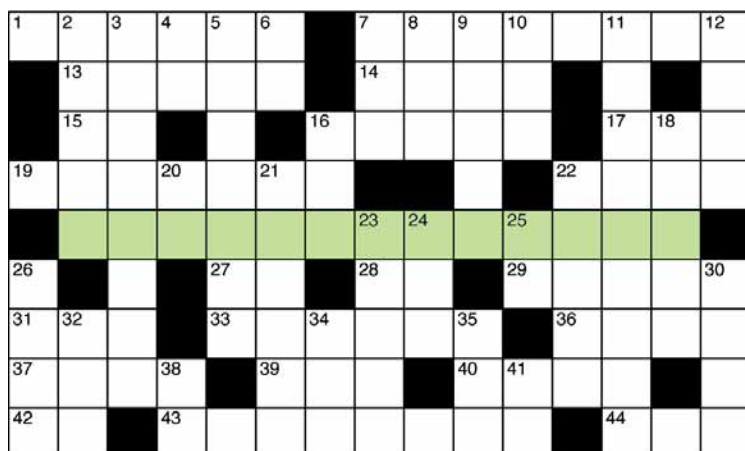

bever onder mijn kano door zwemmen. Ik heb een zwarte ooievaar gespot en een visarend een zeearend zien aanvallen. En vier meter vanaf mijn boot dreef een reebok een rivaal het water in. Heel indrukwekkend, zo dichtbij.

Tegelijkertijd varen er grote rondvaartboten met luidsprekers en frietgeur. Als je zwaait, zwaait de hele boot terug. De Biesbosch heeft veel functies. Het voorziet Rotterdam van drinkwater en trekt een half miljoen bezoekers per jaar. Precies dat spanningsveld in het natuurbeheer in Nederland vind ik interessant.

Voor bijzondere soorten hoeft je niet naar Afrika. Nederlandse natuur is prima. Toch zou ik geen columns over mooie natuur willen schrijven. Dat grote en lyrische is prachtig om te zien, maar ik heb meer met het onbenullige. Ik hou ervan als iets het juist net niet is.' **AB**

Hokjesdenken

Een nieuw academisch jaar betekent kennelijk ook nieuwe puzzelaars. We verwelkomen bijvoorbeeld de Sexy-sax-sectie-duo der Ontzetting. Mooie naam hoor! Van Gosse Schraa kwam nog de vraag wat de oplossing is van 11 verticaal. SSR heeft tegenwoordig officieel de toevoeging -W achter haar naam staan. SSR-W dus.

De oplossing was Weeraandeslag. Goede ingezonden door: **Brigitta Clement, Cees Niemeijer, Leerstoelgroep Nematologie, Willem Menkveld, Sexy-sax-sectie-duo der Ontzetting, Ditje van der Vossen, Marianne van der Gaag, Dennis en Kim, Mart Fransen, Ans Lijftogt, Wal4, Renée en Susan van der Salm, Gosse Schraa en Hanneke Pompe, Vakgroep Milieutechnologie.**

Horizontaal

1 Werd gisteren in de Waddenzee geplaatst **7** Niksnut **13** Platte bek bij de LKvV **14** Heeft Libië geen gebrek aan **15** Dubbele pond **16** Oranje waar Anton Haverkort door werd opgehouden **17** Kan een strik om of bij **19** Aartsvijand van Batman **22** Hoort bij Ernst en Bobbie **27** Hoornik of Nijpels **28** Lopen Nederlanders niet erg warm voor **29** Verruilt WUR voor IASA **31** Daar gaan honderden ESG-ers heen **33** Vrije verdediger **36** Liep ooit op Mauritius **37** _ Million Bicycles, Katie Melua **39** Anders dan anders **40** Met **42** Zei 39 horizontaal **43** Blijft voorlopig staan op Larenstein **44** Deler

Verticaal

1 Daar wordt verbouwd **3** Aantrekkelijk verdovingsmiddel voor kippen **4 & 5** Ceremonie **6** Dat krijg je van roken **7** Ding van niks **8** Pubdrank **9** Zij wordt opgehangen uit lust **10** Heeft een veelbesproken spiegel **11** Die groeit bij PPO Fruit op het ritme van het klimaat **12** Alternatief voor champagne **16** Bepaalt of men mag blijven **18** Is (nog) aan de macht in Syrië **20** _ & GD **21** Tussen blauw en violet **22** _ for take off **23** Samenhangende delen **24** Stinktijd in de wind **25** Trekvermogen **26** Van die beurzen gaan er drie naar Wageningen **30** Gokje voor de wedstrijd **32** Gewichtig **34** Papegaaïende vogel **35** _ Loeks, Groninger **38** Wonnen de Nederlandse hockeysters zaterdag **41** Gaat rinkelend door de sneeuw

Mail de groene hokjes uiterlijk komende woensdag naar hokjes@wur.nl. De oplossing komt donderdag op resource.wur.nl.

agenda

1 t/m 7 september (m.u.v. maandag)

MOVIE-W: BARNEY'S VERSION

Barney is grappig, impulsief, hij rookt sigaren, heeft veel vrienden, trouwt drie keer en jaagt achter zijn verlangens aan met groot doorzettingsvermogen. Boven alles heeft hij veel geluk. Toch kent zijn levensverhaal veel zwarte humor en staat er een slechte verrassing op het eind op hem te wachten.

Het maken van de film duurde 12 jaar. Sindsdien is de film genomineerd voor verschillende awards. 20.30 uur (za. 19.30 uur), Movie W, Lawickse Allee 13, Wageningen WWW.MOVIE-W.NL

Zaterdag 3 september

AM I GAY?! FEEST

Het is weer zo ver, (homobelangenvereniging)SHOUT organiseert het jaarlijkse Am I Gay feest?! Het belooft een knalfeest te worden, waar de voetjes van de vloer komen en 'roze' cocktails geschonken worden. De deuren van de Wilde Wereld in Wageningen zijn vanaf 22 uur open en de toegang is gratis. En lijkt het je leuk 'iets' te doen voor de vereniging, we zijn altijd op zoek naar vrijwilligers. 22.00 uur, Wilde Wereld, Burgtstr. 1 Wageningen.

WWW.SHOUTWAGENINGEN.NL E-MAIL: INFO@SHOUTWAGENINGEN.NL

Maandag 12 september

SG-LEZING 'DE WERKELIJKHEID GEDACHT – IN WEST EN OOST

Descartes geldt terecht als de vader van het moderne denken. Dijksterhuis noemde dit op de wetenschap gestoelde moderne denken treffend 'de mechanisering van het wereldbeeld'. Is de werkelijkheid zoals het op de natuurwetenschap geënte moderne denken het voorschrijft? Of heeft ze andere belangrijke aspecten?

20.00 uur, Lawickse Allee 13 (LA13), Wageningen

[HTTP://STUDIUMGENERALE.WUR.NL](http://STUDIUMGENERALE.WUR.NL)

12 t/m 16 september

OPEN DANSLESSEN 'T VENSTER

Je kunt deze week gratis kennismaken met verschillende dansen. Voor wie een buitenlandse dansvorm zoekt is er Spaanse dans

(donderdag) en oriëntaalse dans (maandag/donderdag). Wil je vanuit eigen beweging en inspiratie dansen? Kom dan naar dansimprovisatie voor volwassenen (dinsdag / woensdag). De cursus bodyrelease is een algemene training om het lichaam gezond en fit te houden (dinsdag / woensdag) 't Venster, Wilhelminaweg 3a, Wageningen www.tvenster.nl

Vrijdag 16 september

VHL NETWERK-EVENT

Aristaeus, vereniging van afgestudeerden hogeschool Van Hall Larenstein Leeuwarden, organiseert het 2e Netwerk-Event met verschillende gastsprekers, workshops netwerken in de praktijk, een borrel, diner en een afsluitend feest met band. Ook introducées van VHL alumni zijn welkom.

16.00 tot 23.00 uur, VHL Velp, Larensteinselaan 26a, Velp

AANMELDEN VIA: WWW.ARISTAEUS.NL

mededelingen

Mededelingen van en voor studenten en medewerkers. Lever maximaal 75 woorden aan op donderdag voor verschijning via resource@wur.nl, met als onderwerp 'Mededeling'.

Veluweloop zoekt hulp

De Veluweloop is een estafetteloop tussen Wageningen en Arnhem, ooit opgericht door Wageningse studenten. We hebben dit jaar dringend hulp nodig: wedstrijd fietsers (op zaterdag), routefietsers (op vrijdag), catering, fietsuitgifte, chauffeurs, sjouwen en bouwen. Hou je van een potje stevig fietsen of wil je wat anders doen? Heel graag! Mail ons dan of je vrijdag, zaterdag of zondag wilt helpen.

WWW.VELUWELOOP.NL

drukken | vormgeving
voorlichting | offerte

proefschriften.nl

Gezocht!

Gezonde mannen van 18 – 40 jaar die.....
een BMI 18-25 kg/m² hebben; geen dieet volgen en niet zelf willen koken!

Wat moet je doen?

6 weken eten op de universiteit (door-de-weeks), 3 test uren in het ziekenhuis en 2 test dagen op de universiteit, met o.a. een MRI scan en bloedafnames.

Wat staat er tegenover?

€300,- en
6 weken dagelijkse voeding.

Wanneer?

6 weken in de periode
september - december 2011.

Voor meer informatie:

Annemarie Rietman
lif-pro@wur.nl
0317- 485302

voedingsonderzoek.wur.nl/lif-pro

Stichting Thomas More
voorheen Radboudstichting

Op zoek naar verdieping...

Geschiedenis van de filosofie (APP 90303)

Docent: prof.dr. Bert Blans, bijzonder hoogleraar wijsbegeerte van de Stichting Thomas More.

Leer zes filosofen uit de geschiedenis van de westerse wijsbegeerte beter kennen.

Durf op een ander manier te denken over mens, natuur en levenskunst. In de cursus APP 90303 **Geschiedenis van de wijsbegeerte I** maakt men kennis met 6 filosofen: Plato, Aristoteles, Augustinus, Descartes, Kant en Kierkegaard. Door middel van een inleiding, vragen en het samen bespreken van teksten.

Voor dit college zijn geen toelatingsvoorwaarden.

Wanneer : 1e periode, donderdag 13.30-17.00 uur
vanaf 8 september 2011

Waar : De Leeuwenborch, lokaal later bekend gemaakt

Studielast : 3 ECTS (eventueel aan te vullen tot 6 ECTS)

Onderwijsvorm: Werk-/hoorcollege

Meer informatie op www.thomasmore.nl/studie/colleges, via docent tel. 023-5245862 (privé), e-mail: G.H.T.Blans@uvt.nl of secretariaat toegepaste filosofie, tel. 0317-484178.

Teksten te vinden op de Edu-pagina van het vak. Heb je je nog niet ingeschreven, dan kan de docent dat doen na het eerste college. Zowel voor bachelor als master studenten, want of je wel of niet al iets van filosofie weet, je bent van harte welkom.

Werken aan de kwaliteit van leven

Wageningen UR zoekt:

Senior projectmanager/projectontwikkelaar

Imares, IJmuiden; vacaturenummer: 0001-6

Marketeer MSc

Wageningen UR, Wageningen; vacaturenummer: 0024

PhD position: Bio-inspired Waterborne Paints

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: AFSG-PCC-0013

AIO/Phd student

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: ASG-WLR-BO-0017

PhD position Physiological analysis of 3D microscale gas exchange and light penetration

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: PSG-CCSA-0000

PhD position Developing heuristic in silico models for C3 photosynthesis integrating electrochemical, biophysical and biochemical processes

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: PSG-CCSA-0001

PhD Microbiologist, Microbial Ecologist

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: PSG-FYTO-0007

Wetenschappelijk Onderzoeker Tuinbouw Technologie

Wageningen UR, Wageningen; vacaturenummer: PSG-GLAS-0017

PhD-position Flowering time regulation by ambient temperature

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: PSG-MB-0003

Assistant Professor Business Economics (Tenure Track)

Wageningen University, Wageningen; vacaturenummer: SSG-BEC-0008

Assistant Professor Health Communication and Innovation

Wageningen UR, Wageningen; vacaturenummer: SSG-COM-0009

Boekhoudkundig Medewerker Tuinbouw

LEI, Huissen; vacaturenummer: SSG-LEI-BIN-0004

Medior Adviseur Subsidies & Contracten

Wageningen UR, Wageningen; vacaturenummer: SSG-LO-0003

Jurist

Wageningen UR, Wageningen; vacaturenummer: SSG-LO-0004

Professor Bio-Device Nanotechnology

Wageningen UR, Wageningen; vacaturenummer: WU-2011-HL006

WAGENINGEN UR
For quality of life

www.werkenbij.wur.nl

See you soon!

café carré
Kavel in de Kring

H41

www.cafecarre.nl
0317 422694

www.h41.nl
0317 421715

HET
**ERF
GOED**

De verkoop van 6 woningen in De oude Mouterij in Wageningen start op 10 september a.s.

Raak geïnspireerd door deze toplocatie met grote historische waarde.

Op 10 september van 11.00 tot 17.00 uur:
informatie en rondleidingen.

Hoek Churchillweg – Beatrixlaan in Wageningen

**VOOR LIEFHEBBERS VAN WONEN IN
EEN PAND MET GESCHIEDENIS EN
KARAKTER!**

WWW.HET-ERFGOED.NL

Mobach Makelaardij

TEL. 0317 41 88 88

>>TYPICAL DUTCH

ILLUSTRATIE: HENK VAN RUITENBEEK

On track for safe cycling

I have been in the Netherlands for nearly two years. So cycle tracks are very familiar to me because they are part of my daily life. If you do not pay attention, you start taking them for granted. I was reminded that cycle tracks are typically Dutch when I went to Norway to attend a summer school some days ago.

During some field work at the summer school, a Canadian student told me that there were no special cycle tracks in Canada. He thought it was amazing that people could go anywhere in the county by bicycle. I remembered how surprised a friend was last year when I told her that she could cycle from Wageningen to Utrecht, or even to Amsterdam, if she wanted. It is true that you can manage this if you can read the road signs along the cycle tracks. As to finding the cycle tracks, that is easy in the Netherlands because they are dark red and sometimes feature cute pictures of bicycles.

Actually, the Netherlands is not the only country which has cycle tracks. You also find them in Denmark and in some parts of Norway and the UK. I have noticed four types of cycle tracks: on-road cycle lanes not separated from the cars, on-road cycle tracks with a physical barrier between them and the cars, pavements shared with pedestrians and off-road cycle tracks. The cycle tracks in the Netherlands belong to the last type, which are the safest cycle tracks in my opinion. Cycling is a good way to keep healthy and cycle tracks are a simple method of keeping bicycles out of the way of motor vehicles. So if you are in the Netherlands, you should enjoy cycling in a safer environment. **© Xiangdan Meng, Rural Sociology Group, Social Science Department**

Do you have a nice anecdote about your experience of going Dutch? Send it in! Describe an encounter with Dutch culture in detail and comment on it briefly. 300 words max. Send it to resource@wur.nl and earn fifty euro and Dutch candy.

[NL]

VEILIG FIETSEN

Xiangdan Meng is na twee jaar in Nederland gewend geraakt aan de fietspaden. Als je niet uitkijkt ga je ze voor lief nemen, schrijft ze. Maar een kennis was verbaasd dat je van Wageningen naar Amsterdam kunt fietsen. In Denemarken en sommige delen van Noorwegen en Engeland zijn er ook fietspaden, maar de Nederlandse zijn het veiligst. En fietsen is een goede manier om gezond te blijven. Dus als je in Nederland bent: ga fietsen!